

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Географічний факультет
Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ БЛОГ ЯК ЗАСІБ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ
ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
(на прикладі власного досвіду)

Випускна кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка VI курсу, 604 групи,
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 014.07 «Середня освіта»
(Географія) ОП «Географія»
Драганчук Світлана Степанівна

Керівник: доктор педагогічних наук,
доцент кафедри економічної географії
та екологічного менеджменту
Чубрей Олександра Степанівна

До захисту допущено:

протокол засідання кафедри

економічної географії та екологічного менеджменту № 6
від «7» грудня 2021 р.

Зав. кафедри _____ доц. Вацеба В.Я.

ЗМІСТ

	Ст.
ВСТУП	4
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	7
1.1. Основні дефініції дослідження	7
1.2. Історія становлення розвитку туристично-краєзнавчої діяльності в Україні	11
1.3. Форми туристично-краєзнавчої діяльності	16
Висновки до розділу 1	22
Розділ 2 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНО- КРАЄЗНАВЧОГО НАПРЯМКУ СТОРОЖИНЕЦЬКОГО ЦЕНТРУ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ	24
2.1. Загальна характеристика діяльності Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості	24
2.2. Аналіз туристичної та краєзнавчої роботи Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості	27
2.3. Характеристика гурткової роботи туристично-краєзнавчого напрямку в Сторожинецькому центрі дитячо-юнацької творчості	35
Висновки до розділу 2	40
Розділ 3 БЛОГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ	41
3.1. Вчительський блог як засіб мотивації до навчання	41
3.2. Блог як засіб формування іміджу сучасного педагога у інформаційному просторі	46
3.3. Популяризація туристично-краєзнавчої діяльності з використанням блогу (власний досвід)	50

	3
Висновки до розділу 3	53
Розділ 4 ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	55
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми. Духовний та фізичний розвиток підростаючого покоління, виховання почуття громадянської свідомості та патріотизму є пріоритетними завданнями освітньої галузі. Державні програми в Україні, концептуальні засади національного виховання передбачають у діяльності сучасної школи і позашкільних навчальних закладах освіти широке впровадження основ краєзнавства та туризму.

Адже туристсько-краєзнавча діяльність поступово стає і частиною науково-освітнього процесу, тому вже у ЗВО для майбутніх вчителів географії використовують методики формування краєзнавчо-туристичних знань, для того щоб майбутній вчитель зміг використовувати набуті свої знання для професійної діяльності, умів бути організатором навчальної, пошукової та дослідницької роботи, наставником та консультантом для своїх учнів.

Актуальність туристсько-краєзнавчої роботи підкреслюється наказом Міністерства освіти і науки України № 286 “Про поліпшення туристсько-краєзнавчої роботи у навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України”, в якому визначаються головні завдання виховання інтересу до національної історії та культури, формування готовності до толерантного спілкування мешканців різних регіонів України.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в аналізі туристично-краєзнавчої роботи закладів освіти на прикладі Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості та можливостей використання вчительського блогу як засобу її популяризації.

Реалізація поставленої мети полягає у розв’язанні таких завдань:

1. Розкрити теоретико-методологічні засади туристично-краєзнавчої діяльності;
2. Аналіз діяльності Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості;

3. Проаналізувати туристично-краєзнавчий напрям роботи в Сторожинецькому центрі дитячо-юнацької творчості;

4. Розкрити особливості вчительського блогу як засобу формування іміджу сучасного педагога та засобу мотивації до навчання здобувачів освіти;

5. Висвітлити популяризацію туристично-краєзнавчої діяльності на прикладі власного блогу;

6. Проаналізувати основні проблеми та перспективи розвитку туристсько-краєзнавчої роботи в закладах освіти.

Об'єктом дослідження виступає краєзнавчо-туристична діяльність та її значенні у позакласній та позашкільній роботі.

Предметом дослідження є туристично-краєзнавча робота закладів освіти та використанні вчительського блогу як засобу її популяризації.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань і досягнення поставленої мети використовувався комплекс взаємопов'язаних методів дослідження. Теоретичні методи – порівняння, теоретичний аналіз і узагальнення філософської, психолого-педагогічної, краєзнавчої та фахової географічної літератури з теми дослідження; обґрунтувати особливості, структуру та етапи формування краєзнавчо-туристичних роботи. Емпіричні методи дослідження використовувались під час дослідження, узагальнення, класифікації туристсько-краєзнавчої діяльності. І статичні методи використовувались під час обробки даних за останні п'ять років діяльності туристсько-краєзнавчого напрямку Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості .

Апробація результатів дослідження. Участь у науково-практичній конференції «Актуальні питання педагогіки та психології: наукові дискусії», яка відбулася 10-11 грудня 2021 р. в м. Харків, та участь у міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційні наукові дослідження у сфері педагогічних та психологічних наук», яка відбулася 1-2 жовтня 2021р. в м. Київ.

Структура та обсяг роботи. Дослідження складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 3 таблиці, 1 діаграму, 9 додатків. Список використаних джерел налічує 68 найменувань.

Розділ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Основні дефініції дослідження

Завданням для сучасної освіти є створення фундаменту людини-громадянина, водночас потрібно розкрити її творчі можливості і задоволення як особистих так і суспільних інтересів. Та варто зауважити, що не кожній науці під силу поєднувати в собі минуле, сучасне і майбутнє. А краєзнавству та його напрямам найкраще вдається виконувати поставлені завдання. В сучасній освіті краєзнавство включають в навчальні плани більшості предметів, адже це пізнання свого рідного краю його дослідження, виховання патріотизму [52, с. 93].

Вважається, що краєзнавство виникло раніше ніж стало окремою дисципліною. Адже інтерес людини до свого краю його історії існував завжди. Тому визначення краєзнавства формувалося в процесі його ж розвитку. Франко писав, що краєзнавство являється першою прикметою національної освіти [26].

Під час польових досліджень чи походів в рідному краю вихованці отримують туристично-краєзнавчі знання, таким чином школярі закріплюють отриманий теоретичний матеріал. «Туристично-краєзнавчі знання» є загальними і об'єднують в собі дві складові, що доповнюють одна одну це «краєзнавство» та «туризм». Краєзнавство вивчає природу, історію і культуру рідного краю, звичаї і традиції місцевого населення, природу, а ось туризм виконує оздоровчі цілі поєднуючи в собі і освітні цілі також. Туристична подорож чи прогулянка рідним краєм розвиває у юних туристів самостійність, орієнтування на місцевості і вчить бути спостережливими [43, с.8].

Туристсько-краєзнавча діяльність у загальноосвітніх навчальних закладах являє собою спільну діяльність педагогічного й учнівського

колективів, спрямована на досягнення освітньо-виховних, розвивальних, соціалізаційних, оздоровлювальних, дозвіллевих завдань. У сучасних умовах у світовій практиці туристсько-краєзнавча діяльність набуває неперервного характеру, що є аксіомою [36].

Туристично-краєзнавчі дослідження є одним із важливих елементів формування наукової бази не тільки географії, але й таких предметів як історія, етнографія, методика викладання як шкільних так ВНЗ курсів. Під час краєзнавчого дослідження в учнів формуються географічні поняття, вихованці накопичують дані, які допомагають їм в узагальненні, розвитку уявлень про систему складових географічного простору рідного краю [40].

Дуже часто буває, що у розвитку тієї чи іншої дисципліни настає час краху, цей момент не оминув і краєзнавство яке майже припинило своє існування під впливом більшовицького тоталітарного режиму, та все ж таки у 60-80-х рр. ХХ ст. краєзнавчий рух набирає обертів. Проблеми краєзнавства вивчають науковці не тільки географи, але й історики, літературознавці та економісти. І саме завдяки їхнім працям ми маємо сучасне сформоване визначення краєзнавства та його напрямів.

Краєзнавство займається вивченням рідного краю і виступає як комплексна наука, краєзнавчі дослідження здійснюються в наукових установах, які в свою чергу являються державною формою краєзнавства. Варто також зазначити що краєзнавство це не тільки наукові дослідження, а й масивна практична діяльність юних дослідників, які займаються збором, опрацюванням документальних матеріалів, записом розповідей місцевих жителів, пошуком фотографій, карт. Тому така діяльність перетворюється в краєзнавчий рух, яке в свою чергу має соціально-виховне значення [26, с. 5-6].

В основі туристично-краєзнавчої роботи закладені: духовно-культурний принцип, в основі якого є формування у юного краєзнавця національної свідомості; принцип науковості, де відбувається вивчення та опрацювання науково-методичної літератури; комплексності і

систематичності, що передбачає планування туристично-краєзнавчого дослідження.

Туристично-краєзнавча робота виконує ряд функцій: виховна, розвиваюча, освітня, пізнавальна, оздоровча, спортивна. Всі функції мають велике значення для навчально-виховної роботи загальноосвітніх шкіл. Кожна із цих функцій є важливим елементом для розвитку особистості, адже завдяки їм зміцнюється стійкість до труднощів, до самостійності, зароджується інтерес та повага до інших людей, учні отримують нові знання за допомогою яких можуть самостійно визначати міжпредметні зв'язки [67, с.359].

Поняття туризму не може бути визначений однією дефініцією. Адже подорож для людей може бути з різною метою чи то з пізнавальною, чи оздоровчою, чи ж професійною. Але яка б це не була подорож в результаті мандрівники отримують нові знання, що дає нам можливість детальніше пізнавати свій рідний край. Саме завдяки краєзнавчим дослідженням все активніше розвивається туризм, вивчаються туристичні ресурси, створюються туристично-краєзнавча література, маршрути, путівники, карти.

Предметом туристично-краєзнавчих досліджень є вивчення природних, історично-культурних ресурсів. Щодо об'єкту туристичного краєзнавства, то тут виступає рекреаційно-туристичний потенціал території. Туристичне краєзнавство існує в таких формах: державній, громадській і шкільній [26, с. 21,24].

В кожному дослідженні застосовуються певні методи. Усі методи туристично-краєзнавчого дослідження поділяються на традиційні та нові. До традиційних методів відносять: літературний, який ґрунтується на виборі та аналізі різноманітних джерел, наприклад архівних матеріалів, наукових праць, статей, енциклопедій, довідників; під час статистичного методу вивчаються кількісні показники; картографічний метод полягає в пізнанні території, об'єкта або явища; візуальний метод використовується, коли ми особисто проводимо дослідження туристично-краєзнавчого об'єкта, тобто

спілкування з місцевими жителями, свідками тих чи інших подій; метод коли проводимо опитування людей під час польових або ж стаціонарних форм називають анкетним; для активізації туристично-краєзнавчої роботи використовують експедиційний метод, організовуючи експедицію чи подорож; кожна подорож чи екскурсія неможлива без ще одного методу - фотографування, тим більш що завдяки фото та відео ми можемо прозвітувати про даний похід; останнім в цій групі є метод описовий.

До групи нових або їх ще називають сучасних методів відносять: географічний метод, який являється базовим і використовується в поєднанні одночасно з картографічним; з допомогою методу моделювання можна вивчати об'єкт за допомогою посередника, наприклад карти; групу наукових методів становить математичний метод; економічний метод полягає у вивченні економічних явищ і процесів у межах досліджуваної території; і на останок комплексне вивчення суспільних явищ та процесів можливе з допомогою соціологічного методу.

Важливим елементом під час краєзнавчого дослідження є джерела. Основою туристично-краєзнавчих джерел є література минула і сучасна, також такі дослідження не обходяться без картографічних джерел, котрі є джерелом інформації і водночас є засобом демонстрації отриманих результатів. До списку краєзнавчих джерел відносять так звані офіційні джерела, тобто архіви. Велику цінність мають усні джерела, інформацію ми можемо отримати шляхом спілкування з людьми, або через усну народну творчість. І останнім у цьому списку, але одним із вагомих джерел є спостереження [40].

Таким чином, варто зазначити, що краєзнавство не є тимчасовим компонентом методики навчання, а навпаки це систематична та цілеспрямована діяльність школярів та вчителя мінімум протягом року, за цей час робиться велика робота вчителя та учнів, це наприклад від виконання окремих завдань до оформлення, написання краєзнавчої чи науково-дослідницької роботи, і її популяризації.

1.2. Історія становлення розвитку туристично-краєзнавчої діяльності в Україні

Історія зберегла чимало імен відомих вітчизняних мандрівників, які присвятили своє життя дослідженню рідного краю, вивченню природи, звичаїв та традицій рідного народу. Проте організованого характеру вони набувають тільки на початку ХІХ ст. Краєзнавчо-туристичне вивчення в школі на думку І. Франка дає змогу докладно ознайомитися зі своїм краєм й батьківщиною, адже це перша прикмета раціональної освіти [28, с. 6,8].

Останнім часом українські науковці-краєзнавці (П. Тронько, Г. Денисюк, Я. Жупанський, Я. Мартиняк, М. Пістун, О. Шаблій, М. Костиця та ін.) у ряді праць оприлюднили своє бачення етапів періодизації історії краєзнавства в Україні. Краєзнавство, як і кожна наука проходить певні етапи свого розвитку, і для неї характерні такі етапи: витоки, зародження, становлення, організація. Ці чотири етапи М. Костиця та М. Пістун вважають відправними у визначенні періодизації історії краєзнавства.

Витоки краєзнавства, тобто І етап розпочався ще від появи найдавнішої людини (140 тис. років тому - до ХVІІ ст.), а саме з того моменту коли людина почала пізнавати навколишню місцевість і створювати засоби для безпечного існування. Звісно, що якихось «прямих» писемних доказів не збереглося, такі докази ми можемо отримати тільки завдяки археологічним розкопкам.

Першим географом-краєзнавцем, істориком й етнографом, що описав терени України, по праву можна вважати античного логографа з малоазійського грецького Галікарнаса Геродота (484-425 рр. до Р. Х.) . Також велику увагу краєзнавчим дослідженням території України приділяли видатні вчені античності: грецький географ й історик Страбон (66-20 рр. до н. е.), римський астроном, картограф, етнограф Клавдій Птолемей (бл. 90-160 рр.). Варто зазначити що ряд краєзнавчих описів про давніх українців, їх побут та традиції згадуються у збірниках арабських купців та мандрівників. Однією із таких збірок, є «Книга образів землі» арабського ученого аль-Балхі. Згодом

тогочасні руси почали використовувати оригінальну писемність, на берестяних грамотах або вирізали на липових дощечках буквицю. У добу Київської Русі, почали проводитися краєзнавчі пошуки. Першим географічно-краєзнавчим описом нашої батьківщини вважають «Повість врем'яних літ». Першим докладним описом географії нашої країни була книга (1549 р.) Зигмунда Герберштейна - німецького мандрівника. Першою картою українських земель є карта географа Бітіста Ан'єзе (1548 р.). Французький військовий інженер Г. Л. де Боплан у 1650 р. видав першу спеціальну працю про Україну та її мешканців-козаків "Опис України...". У ній міститься також перша цілісна карта регіонів (країв) України з найдетальнішим серед тогочасних географів переліком давніх українських поселень .

II етап – це зародження краєзнавства в Україні, охоплює період від початку XVIII ст. до середини XIX ст. На відміну від попереднього етапу, тут використовуються різні методи дослідження (анкетний, статистичний, картографічний, опитувальний...) [40].

Під час даного етапу періодизації, краєзнавство в Україні формується інтенсивно. Основними осередками краєзнавства були училища та братські школи, де учні ознайолювались із народними традиціями, звичаями, обрядами. У свій час Я. Коменський пропонував використовувати в освітніх закладах матеріал саме про ту місцевість в котрій розташований заклад, адже діти повинні вивчати «самі речі, а не чужі спостереження».

В цьому періоді зароджується шкільне краєзнавство, з'являються краєзнавчі монографії з історії міст і сіл.

На розвиток українського краєзнавства вплив мають російські вчені, зокрема Михайло Ломоносов. Також описував Україну у своїй книзі «Цветущее состояние Всероссийского государства» Іван Кирилов, а його ідеї розвинув В.М. Татіщев. На цьому етапі починають вже проводити наукові експедиції, і перша така експедиція організована А. Гюльденштендом у 1768-1775 рр. по Лівобережжю України. В українських краєзнавчих дослідженнях

починаються позитивні зрушення: на початку XIX ст. формуються культурно-просвітницькі та етнографічні центри (Полтава, Одеса, Ніжин, Харків), в державі, а саме в Харківському університеті зароджується народознавчі дослідження, тут же університетська друкарня видає журнали, альманахи, книги з українського народознавства. Викладачі та студенти працюють над збором пам'яток місцевої культури, зразків усної народної творчості, в Києві у 1846р. М. Костомаров разом із своїми однодумцями засновують Кирило-Мефодіївське Братство, також Костомаров разом із М.О. Максимовичем формують центр краєзнавчого дослідження в Україні. І в м. Одесі створюється Одеське товариство історії та старовини, яке за період свого існування випустило 33 томи наукових записок [35, с.34-36].

Наступний етап становлення українського краєзнавства, охоплює останню третину XIX ст. - початок XXст. Саме в цей період відбулася важлива наукова подія - етнографічно-статистична експедиція, котра була проведена в межах Південно-Західного краю на Правобережжі України. Керівником експедиції був Павло Чубинський, який відвідав 36 повітів і в результаті було зібрано масштабний краєзнавчий матеріал – 12 томів. 13 лютого 1873 р. у Києві було відкрито Південно-Західний відділ Російського Географічного товариства. Головою Південно-Західного відділу було обрано Г. Галагана - землевласника, юриста, а керуючим справами - П. Чубинського. В цьому періоді краєзнавчі дослідження активно проводять церковно-історичні товариства, практично в усіх регіонах України. І саме під час цього етапу зароджується шкільне краєзнавство. Теоретичне обґрунтування необхідності краєзнавства в навчально-виховному процесі, дає К.Д. Ушинський. Також варто згадати авторку першого українського шкільного підручника «Початкова географія» (1911р.). яка пов'язувала вивчення географії з краєзнавством, яка запропонувала створити прототип сучасних центрів туризму і краєзнавства сучасної молоді – Софія Русова. З кінця XIX ст. провідним центром українознавства стає Львів [40].

Видатний письменник, а разом з тим мандрівник-краєзнавець І. Франко був неперевершеним організатором науково-пізнавальних подорожей та експедицій, а також був засновником «Етнографічно-статистичного» гуртка, і засновником гарної традиції це щорічних культурно-просвітницьких подорожей української студентської молоді Галичини. І. Франко вважає, що шкільне краєзнавство є основою як виховання підростаючого покоління так і основою у системі навчання. Також неабиякий вклад в краєзнавство вклав С. Рудницький, котрий краєзнавство розглядав у тісному зв'язку з географічною освітою і є фундатором української наукової географії і разом з тим географічного краєзнавства. Таким чином бачимо, що краєзнавство з першої половини ХІХ ст. тісно пов'язане із навчальним процесом [35, с.37].

І останній етап в періодизації краєзнавства в Україні, включає хронологічні межі від 20 - 30-х рр. ХХ ст. до сьогодення. Краєзнавство стає масовим. На кінець 1920-х рр. в Україні працює 51 товариство і 658 краєзнавчих гуртків. Через 2 роки створюється Київська Комісія краєзнавства. Після Першої Всеукраїнської краєзнавчої наради в державі налагодилась систематична робота у краєзнавстві, створено Український комітет краєзнавства, який мав свій друкований журнал «Краєзнавство». Звісно що в Україні розпочалося створення різних комісій, товариства, науково-дослідні кафедри котрі займалися питаннями вивчення культури і побуту населення. Одним із масових відомих товариств засновано у Львові 1924р краєзнавчо-туристичне товариство «Плай», яке мало свої філії і розгорнуло широку екскурсійну, пропагандистську діяльність. Посприяло пожвавленню в краєзнавчому русі, видавництво різноманітної краєзнавчої літератури, це і путівники, описи мандрівок, нариси, різноманітні праці з туристичного краєзнавства [40].

28–31 травня 1925 р відбулася Перша Всеукраїнська краєзнавча конференція, на яку зібралися 75 делегатів – представників 22 місцевих осередків з усіх регіонів України. В доповіді секретаря Всеукраїнського центрального виконавчого комітету О. Буценка зазначалося, що

«краєзнавство – це одне з найважливіших завдань відродження нашого господарства, яке може відбутися лише при новому і точному облікові природних багатств і всіх продуктивних сил країни»[35, с. 39].

Але, на превеликий жаль у 1929 р. із приходом до влади Й. Сталіна розпочалося знищення краєзнавчого руху, за період 1930-1940 рр. знищено українське краєзнавство і наступив період занепаду. І тільки по завершенню Другої світової війни Академія наук України виступила ініціатором відродження краєзнавчого руху, у 1947 р. в Києві створено Український філіал Всесоюзного географічного товариства і відкрито відділення у Чернівцях, Криму, Харкові, Львові, Одесі, Мелітополі, Луганську. У 1948 році друкується журнал «Краєзнавство в школі», у 1950 – ті рр. поширений шкільний краєзнавчий рух.

Етнографічні дослідження поживалися у другій половині ХХ ст. завдяки М. Т. Рильському та К. Г. Гуслистому. А з 1960-х рр. розповсюджується будівництво музеїв. У другій половині ХХ ст. увага зростає до історичного краєзнавства, до історії міст і сіл, до охорони пам'яток та культури. У 60-80-х рр. масового характеру набуває шкільне краєзнавство, туристично-краєзнавча робота школярів[40].

На систему позашкільних навчально-виховних закладів покладалися завдання ідеологічного виховання підростаючого покоління. Основним завданням туристично-краєзнавчої роботи вважалося ідейне виховання учнів на революційних, бойових, трудових традиціях радянського народу, Комуністичної партії і Ленінського комсомолу. У радянський період в Україні відбувалися масові походи школярів до місць битв Великої Вітчизняної війни, проходили експедиції, туристичні походи, освітні екскурсії з метою вивчення рідного краю [52, с.88].

У 2009 році започатковано краєзнавчу програму «Пізнай свою країну», проводяться краєзнавчі акції учнівської та студентської молоді, конкурси науково-дослідних робіт, учнівські конференції, олімпіади для активізації патріотичного виховання молоді [35, с.47].

Таким чином, історія становлення краєзнавчої діяльності на території нашої держави не проста та багатогранна, але ця туристично-краєзнавча діяльність, яка виникла і розвивалась як об'єктивна суспільна потреба, поступово, але затвердилась в якості одного з важливих засобів виховання людства.

Саме після здобуття Україною державної незалежності краєзнавча робота ще більш активізувалася. Відроджується Всеукраїнська Спілка краєзнавців, розроблено програму «Пам'ять втрачених сіл», видається літопис історичних міст і сіл України, засновано всеукраїнський фонд відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені Олеся Гончара, також проводяться Всеукраїнські і регіональні краєзнавчі конференції, котрі нині стали чудовою традицією, відбувається розвиток туристичного та географічного краєзнавства, оскільки спілка краєзнавців зацікавлена у виявленні та збереженні пам'яток природи, природних ресурсів краю, організації національних парків, заповідників. Охороні навколишнього середовища. Велику роль у становленні географічного краєзнавства в Україні на сучасному етапі відіграє тижневик "Географія. Краєзнавство. Туризм", заснований у 1996 р. спільно з Асоціацією вчителів України .

Тому у наші дні, коли відроджується суверенна Українська Держава, разом з нею відроджується і набирає сили Всеукраїнська спілка - спілка дослідників і шанувальників рідного краю.

1.3. Форми туристично-краєзнавчої діяльності

У формуванні людських цінностей в підростаючого покоління роль звісно відіграють всі форми виховної діяльності, та попри все важливе місце у вихованні, посідає все ж таки туристично-краєзнавча робота, котра окрім фізичного розвитку навчає пізнанню рідного краю, його традицій, звичаїв, історії. Адже під час, наприклад походів учень отримує певний життєвий досвід, вивчає світогляд інших людей, в його пам'яті залишаться бесіди з жителями. Краєзнавство можна сказати ідеально поєднується з туризмом, і на

сьогодні краєзнавчо-туристична робота активно використовується у навчально-виховному процесі шкіл [67, с. 357-358].

З допомогою туристичної діяльності вчитель має змогу привчити школярів до здорового способу життя. Адже з допомогою туризму ми можемо виконати як позакласну так і позашкільну роботу, і через шкільні туристичні гуртки, клуби, секції вихованці мають шанс опанувати різні види діяльності. У свою чергу неабиякий вплив на учнів має і краєзнавство, тому що краєзнавчу роботу вихованці проводять самостійно під керівництвом вчителя, під час дослідження своєї місцевості школярі ставлять перед собою мету, завдання досягнувши яких в результаті, бажають надалі пропагувати отримані знання серед друзів, учнів та населення [28, с. 85-87].

Під час мандрівки її учасники не помічають як зникає бар'єр між вчителем та його вихованцями, виконуються спільно покладені завдання, в таких умовах здійснюється співпраця і полегшуються взаємини. В краєзнавчо-туристичній діяльності існують три компоненти: оздоровчий, виховний і пізнавальний. Крім того що туризм сприяє фізичному розвитку, він виконує ще і такі функції як закріплення гігієнічних навичок, особистих правил гігієни, привчає до самообслуговування, співпраці, техніки безпеки [64, с. 94].

Краєзнавчо-туристична діяльність є фундаментом формування культурного виховання учнів, що містить в собі народні промисли, обряди фольклор. Через краєзнавчі дослідження ми можемо ознайомити школярів із культурною спадщиною України. В краєзнавстві існує важливий такий напрям як екологічний. Еколого-краєзнавча діяльність в сьогоденні є актуальною і початок свій бере з праць юних краєзнавців, які зацікавлені в охороні навколишнього природного середовища [35, с. 92,101].

Взагалі у краєзнавчо-туристичній діяльності організаційні форми є різноманітні тому їх об'єднують у дві основні групи це стаціонарні та туристські форми. До стаціонарних форм належать краєзнавчі олімпіади, робота на географічному майданчику, конференції, краєзнавчі конкурси,

естафети, виставки, вікторини, видання шкільних газет, журналів, статей, зустріч з визначними людьми рідного краю, тобто це всі ті заходи які проводяться в умовах школи чи населеного пункту. На відміну від стаціонарних форм існують туристські до яких відносять екскурсії, прогулянки, походи, подорожі, туристичні змагання і зльоти [5, с. 9].

Крім стаціонарних та туристських форм виділяють ще масові, групові та індивідуальні форми. Масові форми це коли та чи інша краєзнавчо-туристична робота проводиться з великою кількістю учасників. Прикладом можуть бути КВК, тематичні вечори, конференції, тематичні тижні, зустрічі із науковцями, місцевими майстрами. Відповідно групова форма залучає групи учасників до 35 чоловік (гуртки, секції, екскурсії, факультативи, походи та експедиції). Для індивідуальних форм, робота розрахована на окремих людей, що характеризується виконавчим характером. (оформлення альбомів, колекції, підготовка доповіді)

Всі вищеназвані форми краєзнавчо-туристичної роботи розбивають на такі чотири групи: теоретична робота, якою займаються на гуртках та факультативах, краєзнавча діяльність характерна для екскурсії, походів та експедиції, третьою групою є творча самодіяльність, яка властива культурно-масовим заходам і остання форма це суспільно-корисна робота, тут мається на увазі обладнання географічного майданчика чи кабінету, проведення виставок та заходів [11].

Туристичне краєзнавство існує у трьох формах: державна, або ще кажуть наукова, тут вивчається природній потенціал регіонів, ця форма забезпечує довідково-інформаційною літературою; громадська та шкільна форми [26, с. 45].

Всі форми організації туристично-краєзнавчої роботи загальноосвітніх закладів мають на меті зібрати краєзнавчі та археологічні матеріали для музею, ознайомитися та вивчити історично-культурну спадщину рідного краю, провести дослідницьку роботу, отримати та удосконалити практичні

знання з туристичної підготовки, а також це фізичне загартування юних туристів, патріотичне, екологічне та естетичне виховання [52, с. 91].

Основними етапами туристично-краєзнавчої роботи є підготовчий період коли проходить ознайомлення із програмою та методикою проведення дослідження, на цьому етапі складається картосхема і план маршруту і вивчається за картографічними і літературними джерелами територія даного маршруту.

Другим етапом є польовий період- це вже дослідження під час походів, експедицій. На цьому етапі відбувається збір матеріалів. Потім зібрані матеріали опрацьовуємо у заключному періоді [22].

Найпоширенішою формою туристично-краєзнавчої діяльності в загальноосвітніх закладах є гурток. Для того щоб робота гуртка приносила результати і була ефективною, то найкраще залучати тих учнів які цікавляться предметом, краще щоб ці вихованці були однієї вікової категорії і кількість школярів в гуртку не перевищувало 15 осіб. Вищою формою краєзнавчо-туристичної роботи у школі є клуб, котрий об'єднує секції, гуртки, кількість вже значно більша може сягати 60 осіб, в клубі розробляється статут, емблема та гімн. В клубі беруть як правило участь учні середніх та старших класів, так як роботу того чи іншого клубу організовується на принципах самоврядування. Схожою до клубу є така самодіяльна організація як товариство, яке складається з декількох секцій які є спорідненими між собою. В товариствах проводяться збори на котрих обирають голів секцій і інших відповідаючих [5, с.10].

Слід зазначити, що в Україні нагромаджений позитивний досвід організації різних напрямів туристсько-краєзнавчої роботи. Туристично-краєзнавча робота держави має свої регіональні відмінності, і на її розвиток мали позитивний вплив наявність тих чи інших історико-культурних, природніх об'єктів території, що в свою чергу спонукало учнівську молодь до їх дослідження та вивчення. А ту сукупність знань про рідний край, які

вихованці отримують під час досліджень, походів, експедицій і є краєзнавчо-туристичними знаннями [17].

Методологічні засади краєзнавства являють собою систему емпіричних та теоретичних знань, а також процес пізнання природних явищ і процесів. В організації засвоєння базових понять, які формують краєзнавчо-туристичні знання, особлива роль приділяється практиці, особливо якщо це практика із географічного краєзнавства, де поєднуються теоретичні знання із практичними, які набуваються в польових умовах.

Тому, туристська-краєзнавча діяльність характеризується різноманітністю організаційних форм, які об'єднують у стаціонарні та туристські форми. Найпоширенішою формою краєзнавчо-туристичної діяльності у школі є гурток, а найвищою формою організації є клуб. Творча та пошукова діяльність учнів базується на різноманітних формах організаційно-масової роботи. У роботі з усіма віковими категоріями важливим є проведення масових заходів еколого-натуралістичного, мистецького, краєзнавчого, декоративно-ужиткового, пошуково-дослідницького, експериментального, спортивно-туристського, та інших напрямів освіти. Невід'ємною формою проведення занять є спостереження за природними процесами та явищами. Навчальні програми краєзнавчо-туристських гуртків базується на таких напрямках організації роботи як екологія, геологія, природа рідного краю, а також дослідження народних звичаїв, обрядів та традицій і звісно ж фізична культура та загартування.

На сучасному етапі розвитку освіти пріоритетна роль серед методів та форм роботи туристсько-краєзнавчого гуртка належить інтерактивним методам, що ґрунтуються на демократичній взаємодії між усіма учасниками. Це наприклад, соціально-психологічні тренінги, «мозкові атаки», рольові ігри, створення проблемних ситуацій та ін. Вони полягають у формуванні критичного мислення й розвитку творчого потенціалу дитини. Важливо на заняттях гуртка використовувати методи, що сприятимуть формуванню екологічної культури та бережливого ставлення до природи.

У розвитку дитячої та юнацької туристично-краєзнавчої діяльності відіграють значну роль громадські організації та обласні освітянські організації (обласний центр туризму і краєзнавства, центри творчості дітей та юнацтва). Дана діяльність забезпечена нормативно-правовою та законодавчою базою.

Висновки до розділу 1

Інтерес людини до свого краю його історії існував завжди, саме тому вважається, що краєзнавство виникло раніше ніж стало окремою дисципліною. Опрацювавши теоретичні краєзнавчі матеріали, можна зробити висновок, що сучасне сформоване визначення краєзнавства та його напрямів, ми маємо завдяки працям вченим, які досліджували та вивчали проблеми краєзнавства.

У ході дослідження визначено, що краєзнавство являє собою не тільки наукові дослідження, а й практичну діяльність юних дослідників, які займаються збором, опрацюванням документальних матеріалів, записом розповідей місцевих жителів, пошуком фотографій, карт. Тому така діяльність перетворюється в краєзнавчий рух, який в свою чергу має соціально-виховне значення.

На сьогоднішній день туристично-краєзнавча робота часто використовується у навчально-виховному процесі, тому можна говорити про те, що краєзнавство найкраще поєднується саме з туризмом. Туристично-краєзнавчі дослідження входять до списку елементів формування наукової бази крім географії, ще історії, етнографії, методики викладання як шкільних так ВНЗ курсів. Узагальнивши опрацьовані матеріали, можемо зробити наступний висновок: краєзнавство та туризм ідеально доповнюють один одного, адже завдяки краєзнавчим дослідженням розвивається туризм, вивчаються туристичні ресурси, видається туристично-краєзнавча література, маршрути, путівники та карти.

У ході дослідження визначено функції туристично-краєзнавчої роботи: виховна, розвиваюча, освітня, пізнавальна, оздоровча, спортивна. Всі функції відіграють значну роль у навчально-виховній роботі загальноосвітніх шкіл та у розвитку особистості учня. Предметом туристично-краєзнавчих досліджень є вивчення природніх, історично-культурних ресурсів. Також, встановлено, що елементом під час будь-якого краєзнавчого дослідження є джерела. До

основних джерел відносимо літературу минулу та сучасну, також картографічні джерела, архіви та найціннішими джерелами вважаємо усні.

Краєзнавство пройшло такі етапами свого розвитку: витоки, зародження, становлення, організація. Ці чотири етапи М. Костриця та М. Пістун вважають відправними у визначенні періодизації історії краєзнавства.

В час зародження краєзнавства в Україні основними осередками краєзнавства були училища, братські школи. І ми виділяємо саме цей період в розвитку науки, так як в цьому періоді зароджується таке важливе на сьогодні для нас шкільне краєзнавство, з'являються краєзнавчі монографії з історії міст і сіл. І все, з плином часу більше досліджується, розвивається та удосконалюється дана дисципліна.

Багато вчених досліджували краєзнавство, і у різних джерелах інформації знаходимо різноманітну класифікацію організаційних форм краєзнавчо-туристичної діяльності, тому ці форми об'єднують у дві основні групи це стаціонарні та туристські форми. Крім названих форм виділяють ще масові, групові та індивідуальні форми. Щодо загальноосвітніх закладів, то найпоширенішою формою туристично-краєзнавчої діяльності являється гурток. Для роботи в гуртку частіше залучаються учні, які цікавляться предметом. А вищою формою краєзнавчо-туристичної роботи у школі є клуб, котрий об'єднує секції, гуртки.

Та разом з тим які б це не були форми організації туристично-краєзнавчої роботи загальноосвітніх закладів, у всіх спільна мета - зібрати краєзнавчі та археологічні матеріали для музею, ознайомитися та вивчити історично-культурну спадщину рідного краю, провести дослідницьку роботу, отримати та удосконалити практичні знання з туристичної підготовки.

Розділ 2.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОГО НАПРЯМКУ СТОРОЖИНЕЦЬКОГО ЦЕНТРУ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

2.1. Загальна характеристика діяльності Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості

Сьогодні вкрай необхідним постає оновлення і підвищення якості змісту позашкільної освіти на основі принципів гуманізації й демократизації освітнього процесу; індивідуалізації та врахування вікових інтересів дітей та молоді; збереження і зміцнення здоров'я вихованців творчих об'єднань; зв'язок з родинами, орієнтація на культурно-освітні інтереси сім'ї; збереження і розвиток національно-культурних традицій; ціннісне ставлення до виховання патріота України; розвиток партнерства з соціальними інституціями, громадськими об'єднаннями; взаємодія дошкільної, загальної середньої, позашкільної та професійно-технічної освіти; відкритість та полісферність освіти, державно-громадський характер управління.

Мета туристсько-краєзнавчої діяльності полягає у інтелектуальному розвитку, формуванні особистісних якостей, збереженні та зміцненні фізичного, психічного та соціального здоров'я особистості. Туристсько-краєзнавча діяльність у загальноосвітніх закладах об'єднує основні елементи туризму та краєзнавчого пошуку, екскурсійної і музейної роботи і містить значний потенціал щодо пізнання школярами навколишнього природного і соціального середовища, історії і сучасного стану народу, краю, країни, формування відповідально ціннісного ставлення до них і свого майбутнього [36, с.97-98].

Позашкільна освіта являється складовою системи безперервної освіти, визначеної Конституцією України, Законами України “Про освіту”, “Про позашкільну освіту”, і спрямована на розвиток здібностей та обдарувань

вихованців, учнів і слухачів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні.

Позашкільна освіта держави забезпечується закладами освіти, культури, мистецтва, фізкультури та спорту. Але на практиці видно, що велика увага приділяється все ж таки позашкільним навчальним закладам, де освітня діяльність відбувається в невимушеному навчально-виховному процесі, тим більш позашкільні заклади здатні швидко реагувати на будь-які зміни, особливо в теперішній час і разом з тим надавати вихованцям знання нетрадиційними методами [2].

Сторожинецький центр дитячо-юнацької творчості, розпочав свою роботу у 1944 р., на той час «Будинок піонерів». Протягом 1944-2020 рр. закладом керувало 20 директорів. Першим директором був Космачов Віктор Денисович, сьогодні закладом керує Паладій Ольга Михайлівна. Центр є творчою майстернею, де співпрацюють педагоги, діти та батьки. Тут вихованці знаходять та розвивають свої таланти та здібності, у закладі створюються сприятливі умови для розвитку кожного вихованця з урахуванням індивідуальних можливостей та вподобань.

У 2011 році відкрито центр естетичного виховання «Юність Підгір'я», який став культурно-мистецьким осередком всебічного розвитку дітей і молоді району. В центрі працюють такі напрями: декоративно-прикладний, художньо-естетичний, науково-технічний, туристсько-краєзнавчий та еколого-натуралістичний [54].

Сьогодні навчально-виховний процес в ЦДЮТ забезпечують 21 педагогічних працівників. Серед них 19 керівників гуртків, з них 3 сумісників, 2 мають звання «Керівник гуртка–методист», «Відмінник освіти» -1, «Народний майстер» -1 (Див. дод. А).

На базі Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості діє 64 групи (35 гуртків), в яких займається 1029 вихованців.

З метою розповсюдження передового педагогічного досвіду створена в 2018 році «Школа педагогічної майстерності», де досвідчені керівники

гуртків діляться своїми методичними напрацюваннями, творчими здобутками та педагогічними секретами майстерності.

Колектив центру працює над вдосконаленням особистості вихованця, направленим на розкриття природних здібностей, формуванням її життєвої компетентності. Педагоги навчального закладу максимально спрямували виховний процес на найвищі морально-духовні та потенційні можливості виховання, створили умови для досягнення життєвого успіху особистості, розвитку її індивідуальних здібностей, здібностей до самореалізації, активізували індивідуальну роботу з обдарованими та здібними дітьми, систематично та послідовно проводять роботу щодо підготовки вихованців до творчих конкурсів, турнірів різного рівня. Взагалі рівень педагогічної діяльності кожного керівника гуртка визначається результативністю участі його вихованців у конкурсах, фестивалях, турнірах, змаганнях тощо.

Навчально-виховний процес здійснюється за типовими планами і програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України, а також за авторськими програмами, затвердженими інститутом післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, 3 авторські програми з туристсько-краєзнавчого напрямку, 5-художньо-естетичний напрям, 5-декоративно-прикладний напрям, 3 -науково-технічного напрямку, 2- еколого-натуралістичному напрямку.

Основними завданнями Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості є: модернізація та розвиток позашкільної освіти Сторожинецької ОТГ; збереження мережі гуртків закладів позашкільної освіти відповідно до сучасних потреб суспільства; забезпечення оптимальних організаційно-педагогічних, навчально-методичних, матеріально-технічних умов для максимального охоплення дітей та учнівської молоді позашкільною освітою; підвищення доступності якісної позашкільної освіти, зокрема для дітей сільської місцевості, шляхом формування мережі гуртків на базі опорних закладах загальної середньої освіти ОТГ; створення умов для соціально-педагогічної, психолого-педагогічної підтримки дітей, які потребують

особливої соціальної уваги та підтримки; активізація процесу якісного впровадження інклюзивного навчання в ЦДЮТ.

З метою зростання позитивного іміджу Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості, діяльність, досягнення позашкільного навчального закладу відображаються на сторінках міської газети «Рідний край», «Відродження», на веб-сайті «Сторожинець-інфо», на офіційній сторінці «Сторожинецький Цдют» в мережі фейсбук, педагогічні працівники створюють особисті блоги. У навчальному закладі поповнюються база даних «Юні таланти Сторожинеччини», ведеться банк даних результативності учасників навчально-виховного процесу у поточному навчальному році.

Тому, різноманітність напрямів роботи установи дає змогу кожній дитині обрати заняття по душі, максимально розвинути свої здібності, цікаво і корисно провести вільний час. А керівники гуртків в свою чергу велику увагу приділяють організації навчально-виховного процесу, презентують свій талант, свої роботи і цим самим привчають дітей до багатогранного світу мистецтва, яке б формувало національну свідомість, почуття патріотизму, естетичний смак.

В сучасних умовах карантину керівники гуртків ЦДЮТ також виходять скажімо із ситуації, запроваджують нові форми навчання: дистанційне навчання та он-лайн трансляції, конференції, семінари.

2.2. Аналіз туристичної та краєзнавчої діяльності Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості

Для аналізу туристично-краєзнавчої діяльності Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості опрацьовано попередніх 5 років роботи туристсько-краєзнавчого напрямку.

Гуртковою роботою з туризму та краєзнавства в ЦДЮТ в 2016-2017 н.р. охоплено 335 вихованців, які навчаються в 22 групах. Навчально-виховний процес туристсько-краєзнавчих гуртків забезпечують на той час 8 педагогів. Щодо туристичної діяльності, то вона в даному навчальному році

дуже активна. За період літніх канікул вихованці туристичних гуртків під керівництвом досвідчених педагогів-туристів Гаврилюка С.М., Побежана Д.О., Орищука П.І., Цятковської С.М. здійснили ступеневі та категорійні туристичні походи та краєзнавчі експедиції, в яких прийняли участь 26 дітей (Див. дод. Б). Під час навчального року проведені районні змагання із спортивного орієнтування, де участь прийняло 85 дітей, сформована збірна команда туристів району, яка приймала участь у обласних змаганнях .

З 07 по 12 червня 2016 року на території турбази «Черемош» м.Вижниця в рамках пересувного наметового табору «Мандрівник Буковини» відбулися обласні змагання з пішохідного туризму учнівської молоді. Честь Сторожинецького району захищали 6 вихованців ЦДЮТ: 10 червня 2016 року в м.Вижниця туристи ЦДЮТ прийняли участь у XI обласному зборі-змаганнях юних рятувальників «Школа безпеки» та отримали II призове місце (Див. дод. В).

Також команди туристів ЦДЮТ приймали участь і виборювали призові місця у обласних змаганнях зі спортивного туризму «Кубок друзів», обласних змаганнях з водного туризму, в Чемпіонаті області з пішохідного туризму, в обласних змаганнях з велосипедного туризму, Чемпіонаті України зі спортивно-туристичних подорожей серед учнівської молоді.

В 2016-2017 навчальному році нагороджено 16 обдарованих туристів та краєзнавців Сторожинецького ЦДЮТ, яких відзначено в книзі «Юні таланти Сторожинеччини».

Краєзнавча діяльність в порівнянні з туристичною не є такою активною, розпочалася з 30 жовтня 2016 року, коли традиційно проводиться краєзнавча конференція «Моя Батьківщина - Україна», яка є своєрідним підсумком туристсько-краєзнавчої роботи за рік, упродовж якого діти вивчали, досліджували та описували актуальні теми з історії, літератури, географії, геології, екології, етнографії рідного краю. У районній краєзнавчій конференції взяли участь 32 учнів ЗНЗ району. І відповідно переможці районної конференції 15 листопада 2016 року прийняли участь у обласному

етапі, де здобули звання лауреатів. Також в рамках пересувного наметового табору «Мандрівник Буковини» відбувся обласний краєзнавчий зліт учнівської молоді. Честь Сторожинецького району захищали 6 вихованців ЦДЮТ. Для перемоги учасникам знадобились знання з історії, географії, українознавства, туристські навички та звичайна увага і кмітливість. У загальнокомандному заліку на VI краєзнавчому зльоті учнівської молоді Чернівецької області команда Сторожинецького ЦДЮТ виборола III місце. Відповідно до програми обласного наметового табору в м. Вижниця наші краєзнавці і туристи взяли участь в обласному етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») [58].

В наступному 2017-2018 навчальному році гуртковою роботою з туризму та краєзнавства в ЦДЮТ охоплено 337 вихованців, які навчалися в 22 групах. Із рейтингової таблиці закладу видно, що навчально-виховний процес туристсько-краєзнавчих гуртків забезпечували 7 педагогів. Надалі туристсько-краєзнавчий напрям охоплює та здійснює всю роботу, яка проводиться щорічно. Тільки на відміну від попередніх років у цьому навчальному році команда педпрацівників Сторожинецького центру дитячої та юнацької творчості Побежан Д.О., Гаврилюк С.М., Цятковська С.М., Іванищук О.А., Орищук П.І, Унгурян Т.М., Драганчук С.С. взяли участь у 28 туристичному зльоті педагогічних працівників Чернівецької області. Де вибороли призові місця [59] (Див. дод. Г).

Щодо 2018-2019 навчального року то гуртковою роботою з туризму та краєзнавства в Сторожинецькому ЦДЮТ охоплено значно меншу кількість учнів - 170 вихованців, які навчаються в 11 групах. Навчально-виховний процес туристсько-краєзнавчих гуртків забезпечують 6 педагогів. В туризмі в даному навчальному році перестає діяти гурток «Водний туризм». Та попри все робота виконується надалі, педпрацівники із своїми вихованцями надалі приймають участь у всіх туристсько-краєзнавчих заходах (окрім водних), проходять курсову перепідготовку, займають призові місця в усіх змаганнях

та конкурсах, активно займаються з обдарованими дітьми, тому рейтинг надалі має позитивні результати [60].

Зведена таблиця результативності роботи гуртків ЦДЮТ
туристсько-краєзнавчого напрямку за 2018-2019 навчальний рік

	Побежан Д.О.		Гаврилюк С.М.		Орищук П.І.		Цятковська С.М.		Драганчук С.С.		Даскалюк Л.Д.	
	М	Б	М	Б	М	Б	М	Б	М	Б	М	Б
Обл. конференція «Моя Батьківщина – Україна»	II	3							Уч. 2	2	Уч.	1
Обл. краєзнавча олімпіада	II	3							II	3	II	3
Обласний краєзнавчий зліт												
Джура, Школа безпеки												
Кубок друзів												
Буковинські екстремальні ігри	II-3	12	II	3								
Обл. зліт педагогів	II, I, II	5	II, I	2	II, I	2	II	2	II	2		
Обл. змаган. з водного туризму, Карпатські ралі												
Обласні змагання з пішохідного туризму	II-2, III-3	12	II-2 III-3	12			II-2 III-2	10	III-3	6		
Обласні змагання з велос. туризму												
Парки Буковини	Уч.	1	Уч.	1			Уч.	1	Уч.	1		
Підсніжник	II	3	Уч.	1			Уч.	1	Уч.	1		
Обл. чемпіонат з туристсько- спортивних походів	Уч. II, I	3	Уч.	1			Уч.	1	III	2		
<i>МІСЦЕ</i>	<i>I</i>		<i>II</i>		<i>6</i>		<i>4</i>		<i>III</i>		<i>5</i>	
<i>БАЛИ</i>	<i>42</i>		<i>20</i>		<i>2</i>		<i>15</i>		<i>17</i>		<i>4</i>	

Гуртковою роботою туристсько-краєзнавчого напрямку в Сторожинецькому ЦДЮТ у 2019-2020 навчальному році охоплено 150 вихованців, які навчаються в 12 групах.

Зведена таблиця результативності роботи гуртків ЦДЮТ
туристсько-краєзнавчого напрямку
за 2019-2020 навчальний рік

	Гаврилюк С.М.		Демик К.В.		Ткачук С.Д.		Даскалюк Л.Д.		Цятковська С.М.	
	М	Б	М	Б	М	Б	М	Б	М	Б
Обл. конференція «Моя Батьківщина –Україна»					I,II, III-2	11	II	3		
Обл. краєзнавча олімпіада					III	2	III	2		
Обласний краєзнавчий зліт					I-2 II,III	13				
Туристичний зліт педагогів області	I-4 III-1	18	I	4			I-2	8	I-4, III-1	18
Буковинські екстремальні ігри	II-4	12	II	3					II	3
Обласні змагання з пішохідного туризму	I-4	16	I	4	II,III 2	7			I-4	16
Обласні змагання з велос. туризм	Уч.	1	Уч.	1	I-2 II-4	20			Уч.	1
Парки Буковини	II	3	Уч.	1	Уч.	1			III	2
Підсніжник	III	2	Уч.	1	Уч.	1			III-2	4
<i>БАЛІ</i>	<i>II</i>	<i>52</i>	<i>4</i>	<i>14</i>	<i>1</i>	<i>56</i>	<i>5</i>	<i>13</i>	<i>III</i>	<i>46</i>

Навчально-виховний процес туристсько-краєзнавчих гуртків забезпечують 5 педагогів. Вся робота, як і кожного навчального року проводиться, педагоги стараються підтримати позитивні результати попередніх років, працівники працюють над самоосвітою, з метою підвищення якості позашкільної освіти та розповсюдження на регіональному і Всеукраїнському рівні передового педагогічного досвіду в 2020 році, керівник гуртка «Юні музеєзнавці» ЦДЮТ- Даскалюк Л.Д., взяла участь у конкурсі та здобула I місце у II обласному етапі Всеукраїнського конкурсу педагогічної майстерності «Джерело творчості» у номінації «Керівник туристсько-краєзнавчого гуртка» та стала учасником I заочного туру III етапу [61].

Протягом 2020-2021 навчального року в туристсько-краєзнавчому напрямі залучено 112 вихованців, які навчаються в 9 групах, і навчально-виховний процес забезпечують 4 педагоги: Дробницька С.М., Демик К.В., Даскалюк Л.Д. та Драганчук С.С. Туристи разом із керівниками центру здійснили під час літніх канікул ряд навчально-тренувальних походів з пішохідного туризму, краєзнавчих експедицій в Чернівецькій та Івано-Франківській областях, брали участь у всіх районних та обласних змаганнях, проводили пошукову та дослідницьку роботу. Юні краєзнавці працювали над створенням нових експозицій, оформленням пошуково-експедиційних матеріалів. В цьому навчальному році для туристів працювати в умовах карантину важче. Тому для безпеки педагогів та їх вихованців більшість занять проводилися дистанційно, на платформах Zoom, Google meet, skype та Viber. Та наші туристи не падають духом тому подорожували під час навчального року віртуально.[62].

Зведена таблиця результативності
роботи гуртків ЦДЮТ туристсько-краєзнавчого напрямку
за 2020-2021 навчальний рік

	Дробницька С.М.		Демик К.В.		Драганчук С.С.		Даскалюк Л.Д.	
	М	Б	М	Б	М	Б	М	Б
Обл. конференція «Моя Батьківщина – Україна»					III-2	4	III-2	4
Обл. краєзнавча олімпіада	III	2			II	3	II	3
Обласний екологічний конкурс «Земля наш спільний дім»							III	2
Обл. зліт педагогів								
Буковинські екстремальні ігри								
Обласні змагання з пішохідного туризму	I-4 II-3 III-1	27	III.	2	II-3 III-1	7		
Обласні змагання з велос. туризму	Уч.	1	Уч.	1	III	3		
Парки Буковини	III	2	Уч.	1	Уч.	1		
Підсніжник								
Чемпіонат області з туристсько- спортивних походів	III	2	III	2				
Обласний конкурс «Українська революція: 100 років надії і боротьби»					Уч.	1		
<i>МІСЦЕ</i>	<i>1</i>		<i>4</i>		<i>2</i>		<i>3</i>	
<i>БАЛИ</i>	<i>34</i>		<i>6</i>		<i>19</i>		<i>9</i>	

Таким чином, проаналізувавши роботу туристсько-краєзнавчого напрямку Сторожинецького ЦДЮТ, видно, що починаючи з 2016-2017 навчального року кількість вихованців і груп знижуються, і цей стрімкий спад ми спостерігаємо в 2018-2019 навчальному році, де з 337 вихованців відвідувати гуртки на пряму залишилось 170, а груп з 22 працює в даному навчальному році тільки 11. Та хоча зауважити, що така ситуація ні в якому разі не пов'язана з небажанням вихованців відвідувати заняття даного напрямку. Оскільки причиною є зменшення кількості педагогічних працівників, яке відбулося внаслідок скорочення педагогічного колективу Сторожинецького ЦДЮТ, у 2018-2019 навчальному році. (Див. Додаток С)

Діаграма діяльності туристсько-краєзнавчого напрямку Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості 2016-2021 р.

Проаналізувавши таблиці результативності туристсько-краєзнавчого напрямку за останніх 5 років, можемо сказати, що попри все колектив гідно тримається, працює в тому ж дусі, надалі здійснюються багато цікавих екскурсій, змагань, навчальних тренувань, зустрічей, педагогічні працівники разом із своїми вихованцями підтримують набуту роками репутацію туристсько-краєзнавчого напрямку в області. Свідком цього знову ж таки є результативні таблиці роботи напрямку, якщо наприклад у 2016-2017 навчальному році 8 педагогів із своїми вихованцями (335 учнів) туристсько-

краєзнавчого напрямку здобули 156 балів, то у 2019-2020 навчальному році 5 педагогів із 150 вихованцями здобули 181 бал. Правду кажучи в минулому навчальному році картина не була такою втішною, адже знову зменшилась кількість педагогів (4) та відповідно вихованців (112) і бали також були низькими - 68 балів. Та зайдіть я трішки в майбутнє, прогножуючи поточний навчальний рік, міркуюю що результативні бали будуть кращими, попри те що в цьому році навчання відбувалося в більшості дистанційно, та керівники свою роботу ще більш активізували, і брали у всіх можливих заочних конкурсах участь.

2.3. Характеристика гурткової роботи туристично-краєзнавчого напрямку в Сторожинецькому центрі дитячо-юнацької творчості

На сьогодні гуртковою роботою з туризму та краєзнавства в Сторожинецькому ЦДЮТ охоплено 112 вихованці, які займаються в 4 гуртках (9 груп). Два гуртки туристичного спрямування – «Туристи краєзнавці» (керівник Дробницька С. М.), «Спортивне орієнтування» (керівник Демик К.М.), і два краєзнавчого спрямування – «Географічне краєзнавство» (керівник Драганчук С.С.) і «Юні музеєзнавці» (керівник Доскалюк Л.Д.). Керівники завжди співпрацюють під час навчального року. Дієвою практичною формою роботи напрямку ЦДЮТ були семінари-практикуми та методичні об'єднання. Тематика семінарів та методичних об'єднань формувалася відповідно до запланованих обласних та районних заходів, за результатами діагностики знань і умінь керівників гуртків, аналізу ефективності їх роботи.

Систематично згідно плану роботи Чернівецького ОЦТКЕУМ та Сторожинецького ЦДЮТ протягом кожного навчального року проводяться такі туристсько-краєзнавчі заходи: конференція «Моя Батьківщина – Україна», конкурс «Українська революція: 100 років надії і боротьби», краєзнавча олімпіада, обласний конкурс екскурсоводів «Край в якому я живу», зліт педагогів області, обласний зліт юних туристів-краєзнавців,

Буковинські екстремальні ігри, обласні змагання з пішохідного туризму, наметовий табір, обласні та районні змагання із спортивного орієнтування «Парки Буковини», «Підсніжник» та чемпіонат області з туристсько-спортивних походів.

Вкінці навчального року за період літніх канікул вихованці туристичних гуртків здійснюють категорійні походи та експедиції. Пропоную детальніше розглянути роботу гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку за минулий навчальний рік.

Влітку під керівництвом Дробницької С.М., здійснили семиденний пішохідний похід третьої ступені складності в районі Чорногора – Свидовець, подолавши відстань 75 кілометрів гірського масиву. Пройдений маршрут тривав з 15 по 21 червня масивами Чорногори та Свидовця, що розміщені на території Івано-Франківської та Закарпатської областей.

Вихованці гуртка «Географічне краєзнавство» (керівник Драганчук С.С.) подорожували та вивчали краєзнавчі об'єкти Чернівецької та Івано-Франківської області (Див. дод. Д).

З 08 по 21 червня 2020 року в м. Вижниця вихованці туристичних гуртків Сторожинецького ЦДЮТ цікаво провели час в обласному наметового таборі «Мандрівник Буковини», який знаходився на території турбази «Черемош» м. Вижниця. В рамках наметового табору відбулися 63 обласні змагання з пішохідного туризму та XV Чемпіонат області з велосипедного туризму учнівської молоді. Тож юні туристи не тільки відпочивали, але й активно змагалися на різних складних дистанціях з пішохідного та велосипедного туризму, демонстрували акторські та вокальні здібності, долали експедиційні маршрути, виконували технічні завдання з туризму. На 63 обласних змаганнях Чемпіонату України з пішохідного туризму команду Сторожинецького району представляли вихованці гуртка «Пішохідний туризм» Сторожинецького ЦДЮТ (керівники Дробницька С.М., Демик К.В.): Лукій Андрій, Кудельницька Софія, Лунгуляк Нікіта, Мотрюк Богдан, Мотрюк Маріанна, Лунгуляк Станіслав. Змагання проводились на

дистанціях: «Смуга перешкод» командна та «Крос-похід». На дистанціях «Смуга перешкод» діти вибороли II, II, III, III командні місця. На дистанції «Крос-похід» команда виборола II місце. В загальному заліку з пішохідного туризму команда Сторожинецького ЦДЮТ зайняла II призове місце (Див. дод. Е).

На обласних змаганнях з велосипедного туризму команду Сторожинецького району представляли вихованці гуртків «Пішохідний туризм» та «Географічне краєзнавство» Сторожинецького ЦДЮТ (керівники Дробницька С.М., Драганчук С.С.): Лунгуляк Нікіта, Пукас Іван, Лукій Андрій, Мотрюк Маріанна, Мотрюк Богдан. За підсумками змагань на дистанції «Фігурне водіння» Пукас Іван виборов II призове місце (Див. дод. Є).

27 вересня 2020 року відбулися районні змагання зі спортивного орієнтування «Парки Сторожинеччини». Всього у змаганнях прийняло участь 60 дітей. Найбільш активні учасники – це спортсмени-орієнтувальники Сторожинецького ЦДЮТ, Сторожинецької ЗОШ I-III ст. №1, Сторожинецького районного ліцею, Сторожинецької гімназії, Давидівської ЗОШ I-III ступенів, Старожадівського НВК.

28-29 жовтня 2020 року збірна команда туристів району зі спортивного орієнтування прийняла участь у обласних особисто-командних змаганнях зі спортивного орієнтування «Парки Буковини». В особистому заліку Лукій Андрій виборов II місце (Див. дод. Ж).

25 жовтня 2020 року відбувся заочний етап Всеукраїнської експедиції «Моя Батьківщина - Україна», в якій взяли участь 22 учні ЗНЗ району. Учасники експедиції працювали за такими напрямками: Духовна спадщина мого роду; Козацькому роду нема переводу; Із батьківської криниці; З попелу забуття; Геологічними стежками України; Географія рідного краю. Переможці районного етапу Всеукраїнської краєзнавчої експедиції: Гаврилюк Кіріл, Мотрюк Маріанна, Крушніцька Анастасія, Марфійчук Таїсія, які 26 листопада захищали свої пошукові роботи на обласній

краєзнавчій конференції «Моя Батьківщина - Україна». Грамотами Департаменту освіти і науки Чернівецької облдержадміністрації нагороджені:

III місце - Гаврилюк Кіріл, вихованець гуртка «Історичне краєзнавці» (керівник Гаврилюк Т.І.) - секція «Духовна спадщина»;

III, III місця – Мотрюк Маріана, вихованка гуртка «Географічне краєзнавство» Сторожинецького ЦДЮТ, (керівник Драганчук С.С.) - секція «Із батьківської криниці»;

III, III місця – Крушніцька Анастасія (керівник Даскалюк Л.Д.) - секція «Музей- історія жива» (Див. дод. З).

В обласному етапі Чемпіонату України з туристсько-спортивних походів представлено звіт про пішохідний похід третьої ступені складності в районі Чорногора – Свидовець (керівники Дробницька С.М., Демик К.В.), який за підсумками журі отримав III місце.

В обласній краєзнавчій олімпіаді «Мій рідний край» вихованки гуртків «Туристи-краєзнавці» - Унгурян Ольга та «Географічне краєзнавство» - Мотрюк Маріанна здобули відповідно III і II призові місця (керівники Дробницька С.М., Драганчук С.С.) (Див. дод. К).

В обласному конкурсі екскурсоводів «Край, в якому я живу» була представлена презентація Костинецького етнографічного музею «Народна скарбниця» на тему «Все життя і здобутки в музеї оживають» (керівник Даскалюк Л.Д.), яка завоювала на конкурсі II місце.

Вихованці гуртка «Географічне краєзнавство» (керівник Драганчук С.С.) на обласний етап Всеукраїнської краєзнавчої акції учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби» надіслані пошуково-дослідницькі роботи Мотрюка Богдана (робота на тему «Голокост: злочин проти людства») та Марчук Яни (робота на тему «Визначна особистість Буковинського краю Петро Болбочан»), які відзначені дипломами [62].

Тому, в минулому навчальному році найбільш активні учасники і переможці обласних та районних туристичних змагань, краєзнавчих

конкурсів – це вихованці гуртків: Лукій Андрій, Унгурян Ольга, Мотрюк Маріанна, Мотрюк Богдан, Пукас Іван, Лунгуляк Нікіта, Лунгуляк Станіслав, Кудельницька Софія, Лунгуляк Ангеліна, Гатеж Юлія, Крушніцька Анастасія.

Необхідною умовою повноцінної педагогічної діяльності є уміння кожного педагога поєднувати як педагогічну, так і психологічну майстерність.

Юні туристи-краєзнавці працюють над створенням нових експозицій, оформленням пошуково-експедиційних матеріалів і звісно на досягнутому наші туристи та краєзнавці не зупиняються, їх енергійність й прагнення перемагати змушують активно тренуватись і самовдосконалюватись, тому в цьому навчальному році прагнуть показати ще кращу результативність своєї праці.

Висновки до розділу 2

Завдяки позашкільним навчальним закладам забезпечується позашкільна освіта держави, саме тут відбувається освітня діяльність в невимушеному навчально-виховному процесі.

У процесі дослідження проаналізована туристично-краєзнавча діяльність позашкільного закладу Чернівецького району - Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості. Рівень педагогічної діяльності кожного керівника гуртка закладу визначається результативністю участі його вихованців у конкурсах, фестивалях, турнірах, змаганнях тощо. Керівники під час навчального року взаємодопомагають один одному тобто відбувається співпраця між колегами. Дієвою практичною формою роботи напрямку ЦДЮТ є семінари-практикуми та методичні об'єднання. Визначено сновні завдання Сторожинецького ЦДЮТ – це модернізація та розвиток позашкільної освіти Сторожинецької ОТГ, важливим на сьогодні є збереження мережі гуртків закладів позашкільної освіти відповідно до сучасних потреб суспільства, а також підвищення доступності якісної позашкільної освіти, зокрема це для дітей сільської місцевості, шляхом формування мережі гуртків на базі опорних закладах загальної середньої освіти ОТГ.

Навчально-виховний процес у центрі здійснюється за типовими планами і програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України, і за авторськими програмами, затвердженими інститутом післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області.

Зроблено аналіз зведених таблиць результативності за останніх п'ять років роботи туристсько-краєзнавчого напрямку Сторожинецького ЦДЮТ. В 2018-2019 навчальному році спостерігається зменшення кількості вихованців. Причиною такого спаду є зменшення кількості педагогічних працівників та педагогічним навантаженням, яке відбулося внаслідок скорочення педагогічного колективу Сторожинецького ЦДЮТ, у 2018-2019 навчальному році.

Розділ 3.

БЛОГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

3.1. Вчительський блог як засіб мотивації до навчання

Швидкий розвиток інформаційної, соціальної та наукової сфер життя суспільства потребує змін у навчально-виховному процесі, оновлення його змісту, форм та методів, вимагає широкого впровадження у шкільний педагогічний процес інформаційних технологій. Для вчителя сьогодні одним із головних завдань навчання є формування умінь в учнів здобувати і опрацьовувати нові дані, формування навичок мислення високого рівня: аналізувати, синтезувати, оцінювати [3].

Найдоступнішою і найпоширенішою інтерактивною технологією є мережеві щоденники, тобто блоги, які являють собою невеликі веб-сайти, автори яких (блогери) можуть керувати доступом до інформації, розміщеної у блозі: робити їх доступними або для всіх користувачів, або тільки для певного кола читачів.

«Блог» – від англійського *bloging* (блогінг) – вхід у «світове павутиння», в якому людина веде свою колекцію записів. Блог є однією з нових форм взаємодії суб'єктів освітнього процесу [39, с.25].

Раніше блоги створювалися для того, щоб поділитися своїми думками з аудиторією стосовно якихось питань. Сьогодні поняття блогу отримало більш широкий сенс.

Блог часто порівнюють із сайтом, та тут присутні відмінності. Блог більш персоніфікований, частіше оновлюється постами, містить можливість публікації відгуків та коментарів відвідувачів, що робить блоги середовищем мережного спілкування. Особливістю блогів є те, що кожен пост має свою URL-адресу і одразу після тексту посту розміщують запрошення до публікації коментарів, головна сторінка містить лише останні пости,

(попередні можна переглянути в архіві) і для того щоб редагувати той чи інший блог досить використати звичайний браузер [33].

До переваг даної технології відносяться:

- відкритість інформаційного наповнення для всіх учасників;
- оперативність розміщення інформації і доступу до неї;
- незалежність від індивідуального графіку відвідування учасниками блогу;
- інтерактивність – учасники мережного співтовариства (учні, вчителі, колективи навчальних закладів, міські керівники тощо) можуть залишати у щоденнику власні записи, читати повідомлення та публікації своїх колег, коментувати повідомлення і відповідати на коментарі, пов'язувати повідомлення та коментарі за допомогою гіперпосилань. [37, с.148].

Сьогодні вчительське середовище досить конкурентне. Від кваліфікації та репутації як окремих вчителів, так і викладацького складу навчального закладу в цілому, залежить те, куди батьки поведуть своїх дітей. Кожного року навчальний заклад приймає нових учнів і студентів. Від того, чи прийдуть до нього діти, залежить його репутація, фінансування, перспективи. Тому кожен викладач зацікавлений в розвитку навчального закладу. Створення вчительського блогу є гарним способом популяризації діяльності викладача як серед учнів, так і серед колег, а також це дуже гарний спосіб для мотивації до навчання учнів. Створюючи блоги, вчителі не завжди усвідомлюють, які можливості відкриваються як для них так і для всіх учасників. Адже тут можна розмістити цікаву, важливу, актуальну інформацію, розміщувати матеріали на допомогу учням і студентам, власні розробки, ділитися своїми враженнями, спілкуватися з учнями та колегами [68].

Ведення блогу це насправді клопітка праця і постійне навчання, самовдосконалення в галузі ІКТ. Щоб створений вчительський блог був дійсно цікавим учням, батькам, колегам. іншим читачам - необхідно постійно над ним працювати і обов'язково оновлювати його, наповнювати новими матеріалами.

Наявність вчительського блогу є корисним не тільки для вчителя, а й для учнів, блог мотивує до навчання, адже це можливість спілкуватися, консультуватися в позаурочний час. Учень може задати запитання і одразу ж отримати на нього відповідь.

Використовуючи вчительський блог учень може знайти той чи інший додатковий матеріал для підготовки до контрольної роботи, а тут відповідно ще один позитив в тому, що учень вчиться працювати самостійно, розвивається самоконтроль, самодисципліна. Таким чином підвищується мотивація учня до навчання і самонавчання [6].

Р.Е. Фердіг та Кайе Д. виділяють чотири переваги блогів для учнів:

1. Використання блогів допомагає учням стати експертами у сфері, що вивчається. В процесі ведення блогу можна виділити три етапи: „пошук”, „фільтрування” та „публікація”. Тобто перед тим як опублікувати ту чи іншу інформацію автор змушений опрацювати певну кількість літератури з предмету. Необхідність регулярної роботи – нові повідомлення повинні публікуватися щонайменше раз на тиждень, це у свою чергу робить безперервним процес поповнення знань учнів за певними темами.

2. Використання блогів посилює інтерес до процесу навчання. Дана технологія для учнів є новою, а разом з тим мотивуватиме їх до навчання, адже завжди щось нове цікаве і хочеться спробувати. Вони зможуть самі керувати процесом свого ж навчання, шукатимуть нову інформацію і отримуватимуть коментарі від інших людей.

3. Використання блогів дає учням право брати участь в соціальних процесах. Одна з цілей навчання – включення учнів в життя суспільства. У процесі ведення блогів учні швидко розуміють, що їхні повідомлення можуть читати не тільки викладачі та однокласники / однокурсники. Блоги виводять виконувані завдання за межі навчального процесу та взаємовідносин „викладач-учень”, дозволяючи всім охочим оцінити і прокоментувати роботи учнів.

4. Використання блогів відкриває нові можливості для роботи в класі і за його межами. За традиційної організації навчання через брак часу на заняттях та обмеженість обсягу навчальних курсів не у всіх учнів є шанс висловитися і бути почутими. У блозі кожен матиме можливість висловитися та взяти участь у дискусії. На блогах можна використовувати як електронні зошити учнів, а також для створення навчального проекту класу чи школи, міжшкільного, міжрегіонального або міжнародного проекту [37, с.149].

В сучасному світі використання блогів надзвичайно висока, можна сказати, що спостерігається бум освітніх блогів, із кожним разом з'являються все цікавіші ідеї. Але разом з тим це нове явище в середовищі педагогів. Дане явище може і повинно стати для вчителя дієвим інструментом формування та розвитку інноваційної культури педагога.

Блог являється зручним способом для розміщення, обміну чи пошуку інформації. Особистий блог вчителя можна використовувати і для самопрезентації. Блог-портфоліо є однією із зручних форм електронного портфоліо педагога, наявність якого сьогодні є вимогою часу і свідчить про високий ступінь інформаційної компетентності вчителя.

Також, завдяки особистому професійному блогові педагог може надавати рекомендації учням з вивчення тем, повідомляти про події в класі, працювати з обдарованими дітьми, надавати корисні поради батькам [38].

Використання блогів у освітній діяльності надає учасникам спілкування низку переваг і відкриває безліч цікавих можливостей. Адже з допомогою блогів педагог може безпосередньо залучити батьків до участі в освітньому процесі, інформувати про ті чи інші події, що відбуватимуться, організувати позакласну роботу з учнями і звісно ж дистанційне навчання, а також реалізувати спільні проекти батьків, вчителів та учнів.

Педагогічна практика будь-якого вчителя може бути урізноманітнена будь-яким видом освітнього блогу, тобто це може бути тематичний блог вчителя-предметника чи блог-портфоліо вчителя, який відображає індивідуальність і професійні досягнення власника, так і для прикладу блог

класу, на сторінках якого буде висвітлено життя класу, або ж блог – читацький щоденник, головним завданням якого буде формування здатності до навігації у світі книг з вашого предмету та текстів цікавих статей [33].

Ведення професійного блога вчителем — один із шляхів розвитку професійної компетентності в інформаційному суспільстві. Такий блог допомагає вчителю здійснювати його професійні функції — навчати і виховувати дітей. Ведучи професійний блог, учитель: удосконалює писемне мовлення і предметну компетентність, розширює свій кругозір, обмінюється досвідом, підтримує розвиток професійного мережного вчительського співтовариства, розвиває соціокультурну компетентність, безперервно удосконалює свою інформаційно-комунікаційну компетентність. [24, с.10].

Використовуючи у професійній діяльності блоги, ми не лише розвиваємо професійну компетентність, а й освоюємо її:

- інтерактивну технологію навчання;
- засіб інтеграції мовленнєвих, мовних умінь і навичок;
- засіб рефлексії (контролю сформованості інформаційних умінь та комунікаційних навичок);
- середовище індивідуального професійного розвитку та самостійності особистості;
- сферу реалізації потенціалу особистості [8, с.111].

Таким чином, одним з сучасних педагогічних завдань - зробити блог робочим інструментом вчителів та включити цей інструмент в навчальну практику, щоб вчитель зміг бути не тільки на одному рівні з учнями, а й на крок попереду від них. Тому, саме завдяки інтернет-технологіям перед вчителем відкриваються нові можливості, тільки потрібно навчитися цим користуватися. А вже коли блог створений, його ведення дає вчителю поштовх до особистісного розвитку та самореалізації.

3.2. Блог як засіб формування іміджу сучасного педагога у інформаційному просторі

Блог являється інструментом педагогічної взаємодії. Вчителі таким чином діляться своїми методичними розробками, котрі в свою чергу можуть бути корисними для колег, а для учнів це різноманітні посилання, які можуть згодитися їм у навчанні [68].

Блог дає вчителю можливість для розвитку його професійної компетентності, і в свою чергу виконує ряд функцій. Однією із функцій є дидактична, за допомогою блогу можна організувати й керувати навчально - пізнавальною роботою навчаючих, здійснювати контроль навчання й оцінювати його результати. Завдяки загальнокультурній функції вчитель може подати матеріали неординарними способами, таким чином зростає його творчий потенціал, а спілкування з учнями та батьками сприяє загальнокультурному розвитку. Використовуючи блог вчитель може спілкуватися з вчителями не тільки своєї країни, а й з вчителями інших країн, що характерне для інформаційно-комунікаційної функції. Науково-методична функція розширює творчий потенціал викладача, котрий може проводити уроки чи конференції онлайн, використовувати мультимедійні та гіпермедійні засоби. Можемо говорити і про психологічну функцію, адже блог є досить хорошим засобом для рефлексії, враховуючи те що сучасні учні мають великий інтерес до мережі Інтернет, а блог буде тільки додатковим стимулом до вивчення предмету [24].

Водночас блог є зручним майданчиком для організації дискусій, забезпечує зворотний зв'язок і значний рівень індивідуалізації та диференціації навчання. Так, школярі, беруть участь в обговореннях і виконують завдання із залученням мережевих інформаційних ресурсів, і підвищують свою ерудованість [4].

Перед тим як створити власний блог, ми звісно переглядаємо та порівнюємо блоги наших колег.

Тому для порівняння ми обрали також декілька блогів вчителів географії:

- Петрушко Любов Володимирівни - https://geopetrushko.blogspot.com/p/blog-page_25.html,
- Липко Людмили Григорівни - <https://lypko-liudmyla.blogspot.com/>
- Сібагатов Сергій Сагітович - <https://sibageograf.blogspot.com/>
- Ротар Тетяна Володимирівна - rotar-tetiana.blogspot.com)
- Мандрівник Мандрівник - mandrivnikl.blogspot.com)

Переглядаючи блоги використовувала критерії оцінювання блогу запропоновані Юрієм Еельмаа:

1. Змістовність роботи (коли матеріали блогу автор написав самостійно, інформація в блозі регулярно оновлюються, блог є інструментом організації навчальної діяльності, співвідносяться із змістом шкільного предмета, блог є точкою входження в інформаційно-освітній чи інформаційно-культурний простір, матеріали містять покликання на різноманітні інформаційні ресурси освітнього або загальнокультурного змісту, додержання авторських прав, є покликання на матеріали, запозичені з зовнішніх джерел, наявність історії (архіву), у блозі висвітлено думку автора, є звернення до читачів, сформульовано мету, подано анотований зміст, визначено коло адресатів, є інформація про автора, координати для зв'язку).

2. Технологічність (дизайн та оформлення блогу відповідає змістові, оригінальність дизайну і оформлення блогу, наявність навігаційних елементів (хмара тегів, анотація змісту тощо), мультимедійність, доцільність використовуваних доповнень, розширень, гаджетів).

3. Соціальність (блог має зв'язки з інформаційно-освітнім середовищем школи (шкільний сайт, блоги педагогів, блоги учнів) або професійного співтовариства (блоги колег), спрямованість матеріалів блогу на спільну роботу, співтворчість, блог є майданчиком педагогічного або професійного діалогу, блог стимулює становлення спільноти) [14].

Переважає кількість блогів вчителів у мережі Інтернет створені як особисті інформаційні ресурси для представлення результатів своєї роботи і давно не оновлюються. Хоча педагоги блог можуть використовувати як електронне портфоліо вчителя чи персональне навчальне середовище.

Стосовно змістовності попередньо перелічених блогів, то на всіх розміщена інформація про їх авторів, навіть деякі діляться своїм хобі, наприклад Липко Л.Г. займається випічкою (Див. дод. Л). Та на жодному блозі не вказані контакти блогерів. Найчастіше оновлюється інформація знову ж таки у Людмили Григорівни та у Сібагатова Сергія Сагітовича, завантажують самостійні та практичні роботи для учнів.

Практично на всіх блогах інформація співвідноситься із змістом шкільного предмета, матеріали містять покликання на різноманітні інформаційні ресурси освітнього і загальнокультурного змісту та найбільше і найцікавіше на мою думку все це організовано в Сергія Сагітовича. В нього блог оформлений в спрощеному вигляді, але тут ви зможете скористатися правилами роботи з контурною картою, флеш іграми, географічною мозаїкою, мультимедійними підручниками, дидактичними картами та онлайн ресурсами [50] (Див. дод. М).

Найбільше привертає свою увагу блог мандрівника, який буде цікавим для учнів в першу чергу, адже тут багато інтерактивних вправ, подорожі музеями 3D, географія символів, географічні пазли. І хочу зауважити, що із переглянутих блогів це єдиний на котрому автор створив окрему сторінку «Блогер-блогеру», де надає поради та навчає як створити свій блог початківцю, і висвітлює інформацію саме для чого потрібний блог вчителю [29] (Див. дод. Н).

Якщо говорити про технологічність перелічених блогів, то дійсно помітно, що всі приклали зусилля для оформлення дизайну своїх блогів, кожен робив це на свій смак і своє бажання так щоб це відповідало змісту, хтось бажав наприклад хмару тегів (блог – мандрівник), а дехто архів блогу

(Петрушко Л.В, Ротар Т.В.), але у всіх це вийшло досить непогано. (Див. дод. О, П).

Щодо останнього критерію – соціальності, то попередні блоги не мають зв'язків з шкільними сайтами чи блогами педагогів, учнів.

Всі матеріали в блогах розміщені таким чином, щоб вони були пов'язані з навчальним процесом. В кожного в наявності дистанційні домашні завдання, звіти по позакласній роботі, а також досягнення вчителя та його учнів.

Таким чином, одна з сучасних педагогічних завдань - зробити блог робочим інструментом вчителів та включити цей інструмент в навчальну практику, тобто, педагогу необхідно навчитися конструктивного освітнього блогінгу

Перед тим як розробляти власний веб-ресурс, учитель має забезпечити реалізацію таких функцій:

- мотивація пізнавальної діяльності;
- створення сприятливого середовища для індивідуального навчання;
- розвиток навчальної автономії та креативності;
- формування вміння вести дискусію (наводити аргументи, робити висновки, висловлювати власне судження);
- можливість оперативного пошуку інформації через систему рубрик (тегів), архівів;
- вироблення навичок користування ІКТ;
- мультимедійна візуалізація навчального матеріалу;
- забезпечення широких можливостей для добору навчального матеріалу з електронних джерел[4].

3.3. Популяризація туристично-краєзнавчої діяльності з використанням блогу (власний досвід)

Створення і ведення блогу сьогодні стає серйозним стимулом для самореалізації та саморозвитку, так як надає найширші можливості: освоїти нові інформаційні та технічні можливості.

Я вирішила також спробувати створити власний блог, але так як на даний момент працюю керівником гуртка, то цей блог виглядає як особистий інформаційний ресурс для представлення результатів своєї роботи. Хоча в цьому була і мета, так як мені випала нагода взяти участь в конкурсі «Джерело творчості-2020», тому наявність деяких сторінок було умовою конкурсу [12].

Перед створенням, перш за все потрібно обрати платформу для свого блогу. Сьогодні існують різні платформи для створення та ведення блогу, кожна з них має свої переваги та недоліки. Напопулярнішою серед педагогів є платформа Blogger від всесвітньовідомої корпорації Google, котрою я також скористалася, вона проста і досить доступна в користуванні. Для платформи Blogger, властиві такі переваги:

- повна безкоштовність;
- довговічність і надійність. Дуже багато освітніх сайтів мережі Інтернет на сьогодні закриті й не працюють. Сайт на платформі Blogger нікуди не зникне, навіть якщо автор перестане ним цікавитися, і буде доступним до тих пір, поки буде працювати сама платформа. Ви в любий момент можете скористатися блогом;
- відсутність реклами. На мою думку це дуже актуально й важливо. Найголовніше, що ви перебуваючи на сайті не відволікаєтесь на реклами тим більш на небажані;
- безпечність. Безпекою Google та його сервісів займаються найкваліфікованіші спеціалісти в світі. Напевно, жодна інша платформа не зможе запропонувати такий рівень зручності, доступності та безпеки;

- простота й зручність користування. Ця перевага особисто для мене є важливою, саме тому обрала цю платформу та із власного досвіду можу запевнити, що з цим справиться кожен з освітян.

У ході роботи над блогом було створено наступні сторінки:

- Контакти. Вказано місце роботи, адрес закладу в якому працюю, особисті електронна пошта та телефон;
- Анотація власного досвіду під назвою «Модель виховання гармонійної особистості засобами туристсько-краєзнавчої роботи». Описується проблема над якою працюю, характеристика професійної діяльності та власне анотація;
- Візитівка закладу та туристсько-краєзнавчого напрямку. Візитівки представлені у вигляді презентацій;
- Портфоліо керівника гуртка «Географічне краєзнавство», де вказані всі відомості це і особові дані, освіта, професійних шлях, підвищення кваліфікації, атестація, грамоти, досягнення та діяльність;
- Візитівка гуртка, висвітлена у вигляді відеороликів;
- Навчальна програма за якою працюю.
- Методичні рекомендації. Представлені рекомендації по оформленні туристично-екскурсійних маршрутів;
- Нормативно-правова база. На даній сторінці розміщені нормативно-правові акти щодо туристсько-краєзнавчої роботи, обов'язки керівника гуртка позашкільного закладу, умови та положення змагань, конкурсів та олімпіади;
- Національно-патріотичне виховання;
- Участь у туристичних змаганнях, краєзнавчих конкурсах;
- Участь у семінарах-практикумах і методоб'єднаннях. Короткий опис об'єднань, засідань, обговорень в котрих брала участь;
- Досягнення та нагороди. Тут зображені грамоти особисті та вихованців;

- Пошукові та краєзнавчі дослідження. На даній сторінці можете ознайомитися із дослідницькими роботами вихованців;
- Розробка планів-конспектів занять;
- Презентації;
- Відео. Тут висвітлені всі наші відео, які ми робили до дослідницьких робіт, заняття, подорожі, відео для різноманітних конкурсів;
- Галерея;
- Виховні заходи. Зображені сценарії виховних заходів;
- Історично-краєзнавчий портрет с.Стара Жадова. На цій сторінці є 8 посилань портрету , над яким ми працювали;
- Дистанційне навчання. Сторінка створена з метою звіту про дистанційне навчання;
- Архів блогу.

Таку структуру має блог керівника гуртка. (Див. дод. Р). В майбутньому коли працюватиму за фахом, обов'язково створю ще блог вчителя географії, тим більш, що вже для себе визначила що необхідно завантажувати на блог, що буде корисним для учнів.

Учитель, який вирішив створити свій блог, хоче, щоб цей блог був дієвим, щоб він справді був майданчиком для спілкування із колегами, вихованцями, батьками. То він має так створити блог щоб він був зручним для відвідувачів, мається на увазі фон тексту (світлий із темним шрифтом), розбиття тексту на частини, рубрики, заголовки, які привертають увагу, зміст статей і постів, доступна мова. Для підтримування життя веб-ресурсу його потрібно періодично оновлювати. Розміщені матеріали мають бути цікавими та актуальними. Не забуваємо також про авторські права, якщо ви копіюєте чужий матеріал, обов'язково мають бути посилання на джерела.

Технічна складова питання проста і не забере багато часу. Основна частина роботи – наповнення контентом та його оновлення. Якщо ви бажаєте підтримувати інтерес до свого сайту, треба буде більш-менш регулярно

публікувати інформацію у розділи блогу. Особисто для мене, як керівника гуртка, наявність особистого блогу має позитивний характер ще в тому плані, що вся інформація яку я маю знаходиться в одному місці, і її отримати я можу в будь-який момент.

Таким чином використання інформаційно-комунікаційних технологій надає можливості вчителю застосовувати більш творчі підходи до навчання, дозволяє здійснювати гнучке керування навчальним процесом, активізувати групову діяльність учнів, організувати таку взаємодію учнів, яка мотивує та стимулює їх на творчу, експериментальну діяльність. Блог вчителя – корисний інструмент для більш ефективної організації учбового процесу. Blogger – ідеальна у всіх відношеннях платформа для його створення. Ведення блогу - це перспективна, цікава та корисна справа для вас, ваших учнів та їх батьків.

Висновки до розділу 3

Інтернет – це надзвичайно потужний навчальний інструмент. Адже тут ми маємо можливість отримати будь-яку інформацію і перетворити її спершу на знання, а потім і на досвід.

В ході дослідження спостерігаємо, що інформаційне суспільство спонукає сучасного педагога працювати на випередження. Учитель повинен іти з часом в ногу, володіти сучасними методиками та новітніми технологіями. Сьогодні наших школярів уже не зацікавиш крейдою і дошкою вони бажають інноваційних форм навчання, так чи інакше пов'язаних з електронними матеріалами. Так влаштований сучасний світ і майбутнє наших учнів – це життя і праця у новому цифровому суспільстві, у якому володіння ІКТ є запорукою успіху.

Тому в даний час Інтернет-сервіси стають надійними помічниками учителя, відкриваючи безліч можливостей для урізноманітнення навчально-виховного процесу, під час якого ми як вчителі маємо додатковий спосіб мотивації до навчання.

Видатний вчений, мислитель і гуманіст Алі Апшероні писав: «Педагоги не можуть успішно когось навчати, якщо в цей же час ретельно не вчать самі». Та варто зауважити, що найважливішою складовою навчання є не комп'ютери, а все ж таки вчителі, які в свою чергу озброєні методиками застосування комп'ютерних технологій. Тому в результаті проаналізованих вибраних вчительських блогів створено було власний блог.

Найвищою винагородою для кожного педагога, безперечно, є авторитет серед учнів. Якщо вчитель має свій блог чи сайт, він просто виростає в очах своїх учнів. Для учня це означає, що його наставник цікавиться сучасними технологіями та з ним можна говорити про багато речей на рівних.

Викладаючи у блозі свої матеріали, вчитель заявляє про себе, а підтримуючи (шляхом читання і коментування) блоги колег (як українських, так і зарубіжних), він сприяє утворенню професійної учительської спільноти в Мережі Інтернет.

Розділ 4.

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Для перспективного розвитку української держави, значну роль відіграє освіта, тому сучасна держава має на меті постійний розвиток, оновлення, удосконалення освіти для того щоб створити якісні умови для формування освіченої, творчої особистості та громадянина-патріота. Варто врахувати ще той факт, що під час розвитку та удосконалення вітчизняної освіти в стандартах міжнародного освітнього простору, дуже важливо зберегти національний характер, культурну спадщину та формувати у підростаючого покоління національної самосвідомості через любов до рідного краю. Ось саме тому так важливий розвиток краєзнавчої освіти в загальноосвітніх закладах, і приділяється велика увага організації туристсько-краєзнавчої роботи закладами шкільної і позашкільної освіти, адже туристично-краєзнавча діяльність є основним стрижнем роботи з підростаючим поколінням [23;34].

Оцінюючи організацію туристсько-краєзнавчої діяльності у системі шкільної освіти можна сказати, що її розвиток в країні характеризується як туристсько-краєзнавчий рух на самодіяльній основі. Сучасна система туристсько-краєзнавчої діяльності школярів сформувалася під впливом розвитку системи шкільної освіти, вона розвивається на основі самоврядування та ініціативи, є важливим механізмом об'єднання зусиль школи, сім'ї і позашкільних установ. Туристсько-краєзнавча діяльність має комплексний і творчий характер і саме тому створює сприятливі умови для прояву творчості та ініціативи школярів, їх самопізнання є ефективною і доступною формою пізнання історії свого народу і країни, його культурних і духовних надбань. А також сприяє осмисленню старшокласниками процесу історичного розвитку, сучасності, життєвих цінностей свого місця і ролі у житті. Варто зауважити, що також сприяє задоволенню потреб старшокласників у життєвому й професійному самовизначенні й

самореалізації, спілкуванні з людьми й природою, тобто їх соціалізації, формуванню громадянами своєї країни [36, 97-98].

Розвитку краєзнавства приділяється велика увага, оскільки вважається, що із входженням України в загальноєвропейський освітній простір та перехід вищих шкіл на Болонську систему навчання може призвести до зниження популяризації культурно-історичної спадщини держави. А краєзнавство разом із своїми напрямками навпаки допоможе залишитися самобутнім народом із своєю історією. Саме тому краєзнавчі дослідження займають особливе місце в освітньому процесі [1, с.93]

Краєзнавство відіграло неабияку роль в національно-культурному відродженні суверенної України. За час незалежності накопичено досвід створення і діяльності центрів регіональних досліджень. Найбільш успішно в науковому плані працюють і узгоджують плани своєї роботи з обласними організаціями ВСК Буковинський центр археологічних досліджень у Чернівцях, Центр дослідження історії Середнього Подніпров'я у Черкасах, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України в Кам'янці-Подільському та ін. У М.Хмельницькому діє Подільське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору і етнології НАН України імені Максима Рильського. Сплеск розвитку краєзнавчого руху спричинив до демократизації та появи нових організаційних засад. Сьогодні можна сказати, що є всі перспективи для діяльності та розвитку українського краєзнавства і підвищення його ролі в розбудові національної освіти, науки і культури України [55].

У свій час в керівництві краєзнавчим рухом і розробкою його теоретико-методологічних засад брали участь відомі вчені, науковці, котрі прагнули краєзнавчий напрямок перетворити на особливу дисципліну - „науку про край”, наукова тенденція в краєзнавстві 20-х рр. ХХ ст. була реалізована лише частково. Тому в майбутньому потрібно ще більш подбати над розробкою теоретико-методологічної бази, для того щоб вдосконалити

краєзнавчу освіту, і щоб вона не виглядала як аматорська діяльність. Тим більш що база вже є це різноманітні напрацювання, ідеї та підходи.

Різний масштаб територіальних одиниць вимагає застосування відповідної методології краєзнавчих досліджень на різних рівнях: нижчому (мікрорівні), середньому (мезорівні) та вищому (макрорівні). Разом із тим, таке бачення об'єктної сфери розширює можливості та посилює роль краєзнавства як комплексної наукової галузі, робить його перспективним науковим напрямом. У сучасних умовах через акцент на розширене трактування об'єктно-предметної сфери краєзнавства присутня потреба у знову ж таки відпрацюванні методики досліджень не лише на макрорівні краєзнавчих досліджень, а й на мезо- і макрорівнях. Об'єктивні процеси розвитку сучасної науки, зокрема посилення тенденції поступового переходу від дисциплінарної диференціації до міждисциплінарної інтеграції, що знайшли вияв у виокремленні інтегративних дисциплін, таких як українознавство, країнознавство, культурологія тощо, до яких належить і краєзнавство, на наш погляд, мають сприяти розвитку краєзнавства як комплексної дисципліни [10, с.206-208].

Згідно вимог сучасного світового освітнього середовища, для перспективного розвитку туристсько-краєзнавчої діяльності, удосконалюються і методика формування туристсько-краєзнавчих знань у підготовці майбутніх вчителів географії, які під час своєї роботи вмітять бути дослідником-краєзнавцем, здатними навчати учнів і постійно спроможними адаптуватися до умов мінливого освітнього середовища. Так як, майбутній вчитель географії є зазвичай організатором туристично-краєзнавчої роботи, тому він має і володіти практичними знаннями, які студенти отримують під час навчання та навчальних практик у ВНЗ, де формується краєзнавча компетентність майбутнього вчителя, з метою набуття досвіду вивчення рідного краю під час походів та експедицій. В результаті майбутні вчителі – географи стають організаторами навчальної,

пошукової і дослідницької роботи, і разом з тим є наставниками та консультантами [43; 46].

Готовність майбутніх учителів до туристсько-краєзнавчої діяльності являє собою комплекс об'єднаних у систему мотивів, рис характеру, ставлення, зацікавленість до туристсько-краєзнавчої роботи, професійних умінь та навичок, досвіду. Таким чином готовність студентів до туристсько-краєзнавчої діяльності є важливим і необхідним компонентом формування їх загальної готовності до майбутньої педагогічної діяльності [63].

Краєзнавча робота звісно є довготривалою та плідною, але результати роботи є надзвичайними. Для того, щоб краєзнавчий рух в країні надалі розвивався в такому ж темпі, нам як майбутнім вчителям потрібно мати підготовку із краєзнавства, уміти спостерігати та оцінювати те, що спостерігаємо, щоб даний процес не був набридливим та нудним. І особливо вчитель, а він же краєзнавець повинен найкраще знати свій край. І якомога більше пропагувати краєзнавчі ідеї, здобутки дослідної роботи, створювати краєзнавчі музеї чи музейні кімнати [31].

Нині краєзнавча освіта в Україні процвітає завдяки масовому громадському рухові та діяльності державних установ. Держава не в змозі забезпечити вивчення історії рідного краю без ентузіастів та краєзнавців-аматорів. Правління Національної спілки краєзнавців України, переконані у необхідності активізації краєзнавчого руху в університетах, глибоко переконане, що гуманітарна складова змісту професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти є суттєвою конкурентною перевагою. Про що свідчить досвід, наприклад, підготовки фахівців ІТ-галузі у «Київській політехніці» (академік М. З. Згуровський), які успішно конкурують у провідних компаніях США. Патріотичне виховання має базуватися не на гаслах чи «флешмобах» та абстрактних слоганах, а ґрунтуватися на практичній діяльності (краєзнавчий рух). Також повинно забезпечуватись навчально-методичне викладання «Основ краєзнавства», професійна готовність викладачів, їх висока кваліфікація, формування інтересу у

студентів, готовність керівництва університетів підтримати краєзнавчу освіту. [57, с. 20-22].

Сьогодні краєзнавча діяльність неабияк впливає на громадянське становлення школярів, спосіб їхнього життя, соціалізацію особистості. Спираючись на притаманний учням інтерес до історії рідного краю, краєзнавство сприяє вихованню в учнів почуття гордості за своє місце проживання, прагнення примножувати внесок земляків.. А також позитивний вплив має залучення батьків і громадськості до проведення краєзнавчої роботи, в тому числі подорожі, екскурсії, поповнення музейних кімнат, організація тематичних виставок чи вечорів. Спільні справи із дорослими тільки зближуватимуть учасників педагогічного процесу [20, с.13-16].

В результаті аналізу численних матеріалів можна стверджувати, що туристично-краєзнавча робота учнів є стійким педагогічним явищем загальноосвітньої школи України. На різних етапах розвитку держави вчителі поєднували навчально-виховний процес з матеріальними та духовними скарбами рідного краю.

Також, не потрібно забувати про такі проблеми як: розвиток музеїв, взаємозв'язок шкільного туризму і краєзнавства, а також ролі краєзнавства у формуванні національної свідомості і світогляду. Актуальність останньої проблеми зумовлюється процесами відродження нації, а громадянське виховання у цьому контексті відіграє важливу роль ще й тому, що воно є серцевиною української національної ідеї. Саме на базі демократичних цінностей, що мають лежати в основі громадянського виховання, пізнання рідного краю сприяє об'єднанню різних етносів і регіонів України [53].

Для того щоб наша молодь росла креативною, завданням вчителів є формування в них підвищеного інтересу до вивчення предмета, прагнення використовувати набуті знання і навички у всіх сферах життєдіяльності в загальноосвітній школі, уміння пов'язувати між собою і логічно вирішувати більшість завдань, представлених у змісті предметів природничого й

суспільствознавчого циклів, а також самостійно долати труднощі й закріплювати здобуті знання у процесі краєзнавчої роботи [19].

У навчально-виховному процесі потрібно використовувати різноманітні форми та методи щоб вони сприяли результативному проведенню практичних занять та швидкому запам'ятовуванню навчального матеріалу. А навчальний процес організувати не на пасивному сприйнятті, а на активному збиранні та опрацюванні знайденого матеріалу, що розвивало творчу ініціативу учнів, самодіяльність та активність, робило їх дослідниками своєї місцевості [7].

Зважаючи на сучасний стан розвитку України, яка переживає етап бурхливого національного відродження, доцільно відзначити й батьківщинознавчий напрям туристичного краєзнавства, який зараз є пріоритетним, тому що саме він сприяє формуванню патріотичної свідомості, почуттів національної гідності в нашої молоді. Саме такі завдання ставить перед собою створена у березні 1990 р. Всеукраїнська спілка краєзнавців [21].

Саме цій творчій професійній організації належить краєзнавчий рух в Україні, вона об'єднує всіх дослідників рідного краю, котрі у свою чергу проводять активну просвітницьку діяльність. Саме краєзнавчо-туристська діяльність виступає головним чинником успішного розвитку українського суспільства XXI ст.. Програма передбачає узагальнення практичного та теоретичного досвіду в краєзнавстві його удосконалення, також поглиблення досліджень джерельної бази, зміцнення сформованої навчально-методичної бази краєзнавства у освітній системі і звісно ж популяризація досліджень

У 2010 р. закінчився термін дії Державної програми розвитку краєзнавства до 2010 р., затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України № 789 від 10 червня 2002 р. Дуже багато поставлених завдань у програмі виконані, та є ряд і невирішених завдань, які внесли в програму розвитку краєзнавства на період до 2025р. Дану програму склали на основі

попереднього досвіду враховуючи сучасні виклики, для того щоб максимально розгорнути краєзнавчий рух. [44]

До перспектив та пропозицій в розвитку туристсько-краєзнавчої діяльності можна віднести:

- посилення співпраці Національної спілки краєзнавців України із університетами;
- працювати на імідж і престиж краєзнавця, переконувати МОН, державні органи, ректорів у перевагах курсу «Основи краєзнавства»;
- забезпечити співпрацю закладів вищої освіти з музейними установами, популяризацію публічної історії;
- ввести в зміст освіти (вищої і середньої) відвідування студентами і учнями хоч би 10 визначних місць пам'яті України (Київ, Печерська лавра, Крути, Хортиця, Кам'янець-Подільський та ін.);
- активна участь у підготовці нових державних стандартів вищої освіти;
- створити на базі веб-порталу Національної спілки краєзнавців України віртуальну професійну спільноту «Я викладаю краєзнавство»;
- запропонувати місцевій владі науковий супровід при здійсненні адміністративно-територіальної реформи, проведенні децентралізації, утворенні ОТГ, діяльності топонімічних комісій.
- активізувати розроблення науково-методологічних засад загального краєзнавства, звернувши особливу увагу на розробку його галузевих напрямів;
- за сприянням Міністерства освіти і науки України та Національної спілки краєзнавців України об'єднати зусилля науковців, викладачів вузів для підготовки методичних розробок, підручників і посібників із краєзнавства. У перспективі на базі підручника «Основи краєзнавства» створити з урахуванням напрямів загального краєзнавства навчальні посібники для різних спеціальностей;
- рекомендувати закладам вищої освіти створювати спеціалізовані

навчальні аудиторії для вивчення краєзнавчих дисциплін [57, с.22-23].

Тому, проаналізувавши заплановані програмою заходи щодо виконання для розвитку краєзнавства до 2025 року, можна сказати, що багато завдань виконано, адже сьогодні дійсно приділяється, особливо в системі освіти, велика увага туристсько-краєзнавчої діяльності, проводяться конференції, круглі столи, акції, тематичні заходи, випускаються методичні розробки, підручники та посібники з краєзнавства. Головне тепер нам зуміти все це в першу чергу зберегти, не дозволити припинити краєзнавчий рух в країні, а навпаки всіма способами його активізувати і разом з усіма виконати ще не вирішені завдання програми.

На сьогодні найбільш гальмівними чинниками у розвитку туристсько-краєзнавчої діяльності як складового елемента батьківщинознавчого виховання підрастаючого покоління є відсутність підтримки з боку відповідних державних структур і органів влади. В теперішній час як ніколи краєзнавство повинно стати центральною навчання та виховання. Адже держава буде розвиватися, якщо в основу національного державотворення будемо класти патріотичне виховання, пізнання рідного краю, виховання почуттів гордості за нашу історію і традиції.

ВИСНОВКИ

Аналіз і узагальнення теоретико-методологічних засад та результатів дослідження зазначеної проблеми дають підстави для наступних **висновків**:

1. У ході дослідження обґрунтовано теоретико-методологічні засади туристично-краєзнавчої діяльності. Виявлено, що «туристично-краєзнавчі знання» є загальними і об'єднують в собі дві складові, що доповнюють одна одну - «краєзнавство» та «туризм». Краєзнавство вивчає природу, історію і культуру рідного краю, звичаї і традиції місцевого населення, природу, а туризм в свою чергу виконує оздоровчі цілі поєднуючи в собі освітні цілі також. Методологічні засади краєзнавства являють собою систему емпіричних та теоретичних знань, а також процес пізнання природних явищ і процесів. В організації засвоєння базових понять, які формують краєзнавчо-туристичні знання, особлива роль приділяється практиці, особливо якщо це практика із географічного краєзнавства, де поєднуються теоретичні знання із практичними, які набуваються в польових умовах.

Багато вчених, краєзнавців, вітчизняних мандрівників присвятили своє життя дослідженню рідного краю, розвитку туризму, вивченню природи, звичаїв та традицій. У розвитку краєзнавства виділяють чотири етапи розвитку, які М. Костриця та М. Пістун вважають відправними у визначенні періодизації історії краєзнавства. Взагалі у туристично-краєзнавчій діяльності організаційні форми досить різноманітні тому їх об'єднують у дві основні групи це стаціонарні та туристські форми, і ще виділяють масові, групові та індивідуальні форми.

2. Здійснено аналіз діяльності Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості. Колектив Сторожинецького ЦДЮТ працює над вдосконаленням особистості вихованця, педагоги навчального закладу в тому числі і туристично-краєзнавчого напрямку спрямували виховний процес на найвищі морально-духовні та потенційні можливості виховання. Оскільки рівень педагогічної діяльності керівників гуртків визначається результативністю вихованців, то діяльність педагогів спрямована на

максимальну участь учнів в конкурсах, конференціях, змаганнях, злітах. Основними завданнями Сторожинецького ЦДЮТ є модернізація та розвиток позашкільної освіти Сторожинецької ОТГ, особливо збереження мережі гуртків закладів позашкільної освіти відповідно до сучасних потреб суспільства, а також підвищення доступності якісної позашкільної освіти, зокрема для дітей сільської місцевості, шляхом формування мережі гуртків на базі опорних закладах загальної середньої освіти ОТГ.

З метою зростання позитивного іміджу Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості, свої досягнення та діяльність популяризують різними способами: друкуються публікації на сторінках міської газети «Рідний край», «Відродження», висвітлюється інформація на веб-сайті «Сторожинець-інфо», а також на офіційній сторінці «Сторожинецький ЦДЮТ» в мережі фейсбук, педагогічні працівники створюють особисті вчительські блоги.

3. В ході дослідження охарактеризовано роботу за останніх 5 років туристично-краєзнавчого напрямку Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості. Для аналізу діяльності вище зазначеного напрямку центру, бралися до уваги звітні таблиці результативності роботи педагогів. Кожного навчального року систематично згідно плану роботи обласного Чернівецького центру туризму та Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості проводяться такі туристсько-краєзнавчі заходи: конференція «Моя Батьківщина –Україна», конкурс «Українська революція: 100 років надії і боротьби», краєзнавча олімпіада, обласний конкурс екскурсоводів «Край в якому я живу», зліт педагогів області, обласний зліт юних туристів-краєзнавців, Буковинські екстремальні ігри, обласні змагання з пішохідного туризму, наметовий табір, обласні та районні змагання із спортивного орієнтування «Парки Буковини», «Підсніжник» та чемпіонат області з туристсько-спортивних походів. І вкінці навчального року за період літніх канікул вихованці туристичних гуртків здійснюють категорійні походи та експедиції.

Виявлено, що починаючи з 2016-2017 навчального року кількість вихованців і груп знижуються, причиною такого явища є зменшення кількості педагогічних працівників, яке відбулося внаслідок скорочення педагогічного колективу Сторожинецького ЦДЮТ, у 2016-2017 навчальному році. Та хочемо зауважити, що попри все колектив гідно тримається і працює в тому ж дусі, надалі здійснюється багато цікавих екскурсій, змагань, навчальних тренувань, зустрічей, педагогічні працівники прикладають багато зусиль і разом із своїми вихованцями підтримують набуту роками репутацію туристично-краєзнавчого напрямку в області.

4. В сучасному світі надзвичайно швидко розвивається інформаційна та наукова сфери життя, що в свою чергу супроводжує зміни у навчально-виховному процесі це зокрема широке застосування інформаційних технологій. Так як вчительське середовище є досить конкурентним, то створення вчительського блогу є досить гарним способом для створення іміджу та популяризації діяльності викладача. Блог для сучасного вчителя є гарним помічником, так як тут можна розмістити корисну інформацію для батьків, колег та учнів. Так як для педагогів основним завданням є формування умінь в учнів здобувати і опрацьовувати нові дані, формування навичок мислення високого рівня: аналізувати, синтезувати, оцінювати, то з допомогою блогу, вчитель матиме змогу мотивувати учнів до навчання, учень таким способом зможе скористатися додатковими матеріалами для підготовки контрольної чи наприклад самостійної роботи. Ми вважаємо, що використання блогу учнями підвищуватиме інтерес до навчання, так як нова методика навчання для них є новою, а нове завжди цікаве. Тим більш учні зможуть самі керувати процесом свого навчання, шукатимуть нову інформацію і отримуватимуть коментарі від інших осіб. В сучасному світі використання блогів дуже висока, це скажімо не тільки модно, але й зручно для розміщення, обміну чи пошуку інформації.

5. Перед створенням власного блогу проаналізовано блоги таких вчителів географії: Петрушко Л.В., Липко Л.Г., Сібагатова С.С., Ротар Т.В. та

Мандрівника. Для аналізу використовувала критерії оцінювання блогу запропоновані Юрієм Еельмаа, це змістовність, технологічність та соціальність. Переважна кількість блогів вчителів у мережі Інтернет створені як особисті інформаційні ресурси для представлення результатів своєї роботи, та в них присутні і цікаві моменти які можна використати в майбутньому і в своєму блозі вчителя. Наприклад, це окрема сторінка із хобі, флеш ігри, географічна мозаїка, дидактичні карти, онлайн ресурси, географічні пазли, сторінка «Блогер-блогеру», де висвітлені поради щодо створення блогу. Насправді це дуже корисна інформація для початківців. А загалом всі блоги співвідносяться із змістом навчального предмета, матеріали містять покликання на різноманітні інформаційні ресурси освітнього і загальнокультурного змісту.

Створено власний блог, про те на даний момент я працюю керівником гуртка «Географічне краєзнавство», то цей блог виглядає як особистий інформаційний ресурс для представлення результатів своєї роботи. Хоча для мене першочергова перевага в наявності особистого блогу, у тому що вся інформація зберігається в одному місці та систематизована, що вважаю не менш важливим для сучасного педагога. Для створення блогу як і більшість освітян обрала платформу Blogger від всесвітньовідомої корпорації Google, вона проста і досить доступна в користуванні, тому труднощів під час створення не виникало. На сторінках блогу можна ознайомитися із діяльністю гуртка «Географічне краєзнавство» та туристично-краєзнавчого напряму, переглянувши наші відеоматеріали та фотогалерею надіюся, що учні зацікавляться моїм гуртком і виявлять бажання його відвідувати.

6. Проаналізувавши заплановані програмою заходи щодо виконання для розвитку краєзнавства до 2025 року, можна сказати, що багато завдань виконано. На сьогодні найбільш гальмівними чинниками у розвитку туристично-краєзнавчої діяльності як складового елемента батьківщинознавчого виховання підрастаючого покоління є відсутність підтримки з боку відповідних державних структур і органів влади.

Для того щоб туристично-краєзнавча діяльність розвивалася, потрібно щоб була співпраця між Національною спілкою краєзнавців України та університетами, між закладами вищої освіти та музейними установами, об'єднувати зусилля науковців, викладачів вузів для підготовки методичних розробок, підручників і посібників із краєзнавства.

Завданням туристично-краєзнавчої діяльності є мотивація творчої роботи педагогів загальноосвітніх шкіл, створення нових навчально-методичних посібників з краєзнавства в різних регіонах держави. І тоді краєзнавчо-туристичний напрям надалі залишиться стійким елементом навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи, складовою позакласної і позашкільної діяльності, ефективним засобом виховання учнів, розвитку пізнавальної активності та наукової творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабушко С. Р. Деякі аспекти краєзнавчої роботи у вищій школі. Краєзнавство . 2011. С.92-97
2. Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні. Дис. д-ра наук: 13.00.01 . Київ. 2008. С. 54.
3. Блог в діяльності вчителя початкових класів .Бура Оксана Борисівна: веб-сайт.URL: <https://zoippo.net.ua/zarowiki/index.ph> (останній візит 02.11.2021)
4. Блог-технології у процесі навчання української мови Галина Корицька, ЗОШПО Методи викладання мови й літератури . Випуск 1, 2015. С.2-8
5. Брижак Н.Ю. "Краєзнавча та туристична робота". Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності "Початкова освіта" : Мукачево: МДУ, 2012. 120с.
6. Використання блогів в освітній діяльності педагога : веб-сайт.URL: http://school7kovel.blogspot.com/2017/01/blog-post_23.html (останній візит 29.09.2021)
7. Войтова Л.В. Розвиток шкільного краєзнавства у загальноосвітніх навчальних закладах України. (20-30-ті рр.. ХХ ст.): автореф. дис. канд. пед. наук :13.00.01. Ін-т вищ. Освіти НАПН України. Київ, 2010. 20с.
8. Воронюк Людмила Удосконалення професійної компетентності учителя засобами блога: з досвіду роботи. Методика навчання історії та суспільних дисциплін у загальноосвітній школі. Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць.-Випуск 6, 2015. с 105-112
9. Гончаров О. П. З досвіду викладання краєзнавчих дисциплін на історичному факультеті київського національного університету імені Тараса Шевченка та пропозиції щодо викладання цих дисциплін у закладах вищої освіти України. Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Матеріали та документи. Київ, 2018. 113 с.
10. Гончаров О. П. Українське краєзнавство : від тернистого минулого до викликів сьогодення. Київ. 2016. С. 194-210.

11. Грицак Ю.П. Організація самодіяльного туризму <http://infotour.in.ua/grycak01.htm> (останній візит 13.04.2021)
12. Драганчук Світлана Степанівна. Блог керівника гуртка « Географічне краєзнавство»: веб-сайт. URL: https://kraeznavstvosvitlana.blogspot.com/p/blog-page_53.html (останній візит 18.10.2021)
13. Дудорова Л.Ю. Формування готовності майбутніх учителів до організації шкільного туризму. (теоретико-методичний аспект): монографія/ Л.Ю.Дудорова/. – В: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 424 с.
14. Еельмаа Ю. Фестиваль блогів. Критерії оцінки / Ю. Еельмаа.: веб-сайт. URL: <http://eelmaa.blogspot.com/2012/06/blog-post.html?spref=fb> (останній візит 13.10.2021)
15. Ковач Ш., Дудіцька С.П., Мадяр-Фазекаш Е.О. Організація туристичної діяльності в умовах сучасного закладу освіти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка, соціальна робота. Вип.26. С. 93-97
16. Копилиць Є. Краєзнавчі дослідження під час туристських змагань. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2013. № 10. С. 1-3.
17. Косило М.Ю. Особливості туристсько-краєзнавчої роботи у позашкільних навчальних закладах України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: регіональний аспект. «Молодий вчений».2017. №6(46). С. 230-235
18. Косило М.Ю. Передумови зародження позашкільної краєзнавчої роботи в Україні. Краєзнавство, 3. 2011. Київ. С. 37-39.
19. Костолович М.І. Педагогічні умови активізації творчого потенціалу підлітків у процесі краєзнавчої роботи загальноосвітньої школи: автореф. дис. канд. пед. наук :13.00.07. Миколаїв. держ. Ун-т ім. В.О.Сухомлинського. Миколаїв, 2010. 20с.
20. Кошоллап О.Ф. Громадянське виховання старшокласників у процесі історико-краєзнавчої діяльності: автореф.дис., канд..пед.наук: 13.00.07: Херсон, 2005. 20с.

21. Краєзнавство в Україні: сучасний стан і перспективи : наук. зб. Київ: Академія, 2003. 232 с.
22. Крачило М.П. Краєзнавство і туризм . Вища школа. Київ. 1994р
23. Кремень В.Г. Вітчизняне краєзнавство: стратегічні орієнтири сучасної освітньої парадигми. Краєзнавство, 3. 2011. Київ. С. 10-15
24. Лабудько С.П. Блог як засіб розвитку професійної компетентності вчителів. Комп'ютер у школі та сім'ї. № 6.2013. С. 9-12. : веб-сайт.URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2013_6_4 (останній візит 28.09.2021)
25. Липко Людмили Григорівни, блог вчителя географії: веб-сайт.URL: <https://lypko-liudmyla.blogspot.com/> (останній візит 16.10.2021)
26. Лугова О.І., Попович С. І. РОЗДІЛ І. Туристичне краєзнавство. Туристичні ресурси. м. Київ.
27. Майдибура А. Національно-патріотичне виховання. Позашкілля. 2012. № 10. С. 18.
28. Маланюк Т.З. Краєзнавство і туризм: навчальний посібник. Івано-Франківськ. 2010. 205 с.
29. Мандрівник: веб-сайт.URL: <http://mandrivnikl.blogspot.com/> (останній візит 16.10.2021)
30. Маньковська Р. Краєзнавство і освіта: витоки і перспективи співбуття. Краєзнавство, 3. 2011. Київ. С. 16-21.
31. Матвієнко-Гарнага Ф. Т. Краєзнавство і краєзнавча робота. Харків : ДВУ, 1930. с.51
32. Матвієнко-Гарнага Ф. Т. Краєзнавство і краєзнавча робота. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2008. №40. С2-3
33. Методичні рекомендації щодо створення освітніх блогів. Горда Галина Анатоліївна:веб-сайт.URL: http://ict.ippo.edu.te.ua/files/files/rekomendacii/mr_stvorennya-osvitnogo-blogu.pdf (останній візит 24 10. 2021)
34. Олішевська Ю.А. Особливості організації туристсько-краєзнавчої діяльності молоді у місті Києві. 2016 р. Географія 2(65). С. 24-28

35. Олішевська Ю.А. Шкільне географічне краєзнавство: навчальний посібник. - К.: «ФО-П Кравченко» -175 с
36. Оришко С.П. Виховні можливості туристсько-краєзнавчої діяльності: Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Педагогіка, соціальна робота“. Випуск 20. С. 96-99 .
37. Осадчий В.В. Соціальні сервіси Інтернет у професійній підготовці майбутніх учителів / В.В. Осадчий // Педагогічний дискурс: зб. наук. пр. за ред. Сиротенко А.Й. – Хмельницький: ХГПА, 2009. – Вип.6. – С. 146-151.
38. Освітній блог в діяльності вчителя-предметника: веб-сайт.URL: <https://jak.koshachek.com/articles/osvitnij-blog-v-dijalnosti-vchitelja-predmetnika.html> (останній візит 13.11.2021)
39. Патаракин Е. Д. Социальные сервисы Веб 2.0 в помощь учителю / Москва: 2007. 64 с.
40. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й Туристичне краєзнавство https://tourlib.net/books_ukr/petranivsky2.htm (останній візит:10.04.2021)
41. Петрушко Любов Володимирівна, блог вчителя географії: веб-сайт.URL: https://geopetrushko.blogspot.com/p/blog-page_25.html (останній візит 16.10.2021)
42. Поліщук В. В. Туристсько-краєзнавча діяльність дітей в навчальних закладах освіти. Збірник наукових праць педагогічні науки. 2014р. Випуск 122. С. 151-156
43. Попович. Г.Л. Методика формування краєзнавчо-туристичних знань у майбутніх учителів географії : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.02. Київ, 2015. 22 с.
44. Проект. Перспективи розвитку краєзнавчого руху: пропозиції до проекту Державної програми розвитку краєзнавства на період до 2025 р. Президія правління Національної спілки краєзнавців України.
45. Прокопчук В.С. Шкільне краєзнавство: навч. посібник. Кам’янець-Подільський: Коридор. 2010. 240 с.

46. Рожі І.Г. Зміст та структура краєзнавчої компетентності майбутніх учителів географії. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка Педагогічні науки. 2017. Вип. 34. С. 166-174.
47. Ротар Тетяна Володимирівна, блог вчителя географії веб-сайт.URL: <https://rotar-tetiana.blogspot.com/> (останній візит 16.10.2021)
48. Сасін М. Феномен ХХ століття удосконалення класифікації видів і форм туризму. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2013 № 11. С. 1-10
49. Серебряй В. Шкільний туризм: організаційно-педагогічні особливості розвитку. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2013. №6. С.1-3
50. Сібагатов Сергій Сагітович, блог вчителя географії: веб-сайт.URL: <https://sibageograf.blogspot.com/> (останній візит 16.10.2021)
51. Скрипченко І.Т. Основні дефініції в дитячо-юнацькому туризмі. Педагогічні науки. Збірник наукових праць. 2014. Випуск 121. С. 218-230
52. Соловей Л. С. Туристично-краєзнавча робота в загальноосвітніх і позашкільних навчально-виховних закладах України (60 – 80-і рр. ХХ ст.). Краєзнавство3'2011. С 87-92
53. Соловей М. В. Краєзнавчо-пошукова робота учнів у загальноосвітніх школах України (1950-2000 рр.): автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01. Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2000. 20с.
54. Сторожинецький центр дитячо-юнацької творчості. Сходінками творчості. Веб-сайт. URL: <https://cdut.ucoz.ru/index/novini/0-7> (останній візит 15.04. 2021).
55. Тронько П.Т. Національне краєзнавство незалежної України: досвід та перспективи: Краєзнавство 1-4. 2006.
56. Тронько П.Т. Краєзнавство як складова навчально-виховного процесу. Краєзнавство, 3. 2011. Київ. С. 5-10.
57. Удод О.А. Краєзнавча освіта у закладах вищої освіти України: стан, проблеми, перспективи. Всеукраїнська нарада з питань викладання

навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Матеріали та документи. Київ. 2018. 113с.

58. Унгурян. Т.М. Звіт про роботу гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку за 2015-2016 навчальний рік .

59. Унгурян. Т.М. Звіт про роботу гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку за 2016-2017 навчальний рік .

60. Унгурян. Т.М. Звіт про роботу гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку за 2017-2018 навчальний рік .

61. Унгурян. Т.М. Звіт про роботу гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку за 2018-2019 навчальний рік .

62. Унгурян. Т.М. Звіт про роботу гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку за 2019-2020 навчальний рік .

63. Філоненко О.С., Філоненко І.М.. Підготовка майбутніх учителів географії до туристсько-краєзнавчої роботи з дітьми у закладах оздоровлення та відпочинку в літній період. Педагогічний пошук №3 (83) 2014р. С. 12-16

64. Чеверда М. В. Організація туристично-краєзнавчої роботи з дітьми старшого дошкільного віку у закладі дошкільної освіти. – Кваліфікаційна робота. Ніжин, 2019. 94 с.

65. Чубрей О.С., Драганчук С.С. Аналіз краєзнавчої діяльності позашкільних навчальних закладів на сучасному етапі (на прикладі Сторожинецького центру дитячо-юнацької творчості Чернівецької області). Інноваційні наукові дослідження у сфері педагогічних та психологічних наук: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м.Київ, 1-2 жовтня 2021 р. – Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2021. – 140 с.

66. Чубрей О. С., Драганчук С.С. Значення туристсько-краєзнавчої роботи у закладах загальної середньої освіти. Пріоритетні наукові напрямки педагогіки і психології: від теорії до практики: збірник тез міжнародної науковопрактичної конференції (м. Харків, Україна, 8–9 жовтня

2021 р.). – Харків : Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2021. – 76 с. веб-сайт.URL:

<https://repo.odmu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10349/Ordu.pdf?sequence=1> (останній візит 30.11.2021)

67. Шоробура І.М., Туристсько-краєзнавча робота у сучасній школі: виклики сьогодення. Педагогічний дискурс. 2012. Випуск 11. С. 357-360

68. Як створити блог вчителя на Blogger. Перші кроки. Листопад 12, 2017р.: веб-сайт.URL:https://allhemi.blogspot.com/2016/02/blog-post_9.html (останній візит 13.11.2021)

ДОДАТКИ

**Педагогічний колектив Сторожинецького центру дитячо-юнацької
творчості**

Туристичний похід (керівники: Дробницька С.М. та Демик К. І.)

XI обласні змагання юних рятувальників «Школа безпеки»

28 туристичний зліт педагогічних працівників Чернівецької області

Туристичний похід.**Обласні змагання із пішохідного туризму в м. Вижниця**

Обласні змагання із велосипедного туризму

Обласні змагання із спортивного орієнтування «Підсніжник 2019»

Обласна красназавча конференція «Моя Батьківщина – Україна»

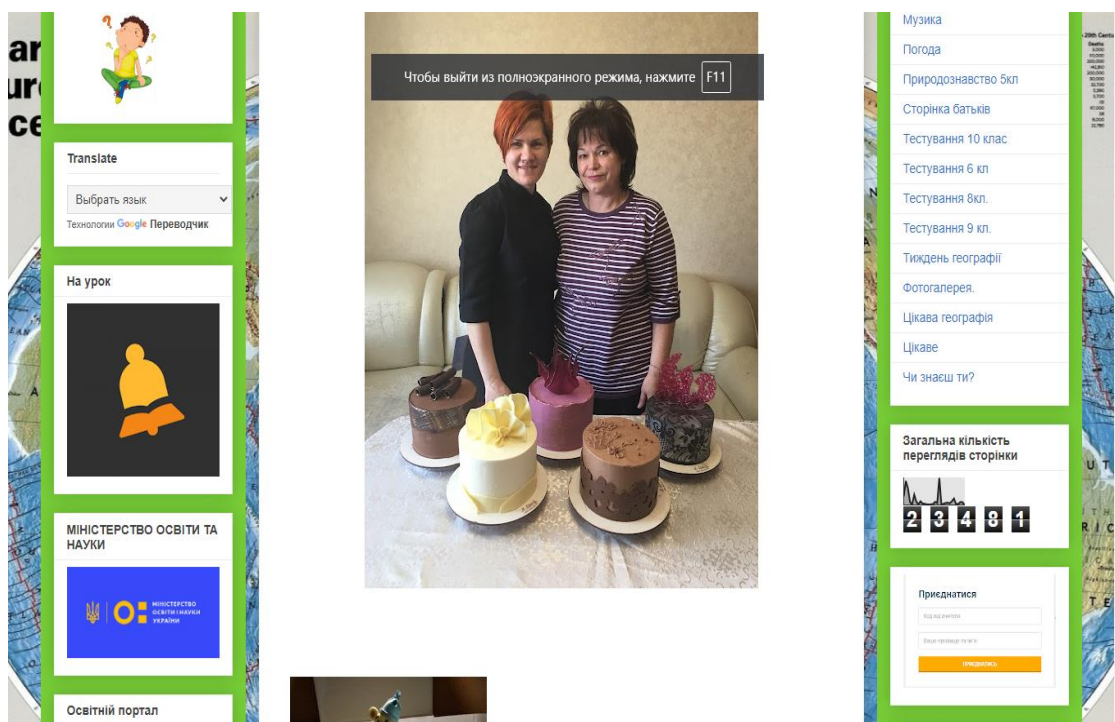

Переможці обласної красназавчої олімпіади «Мій рідний край»

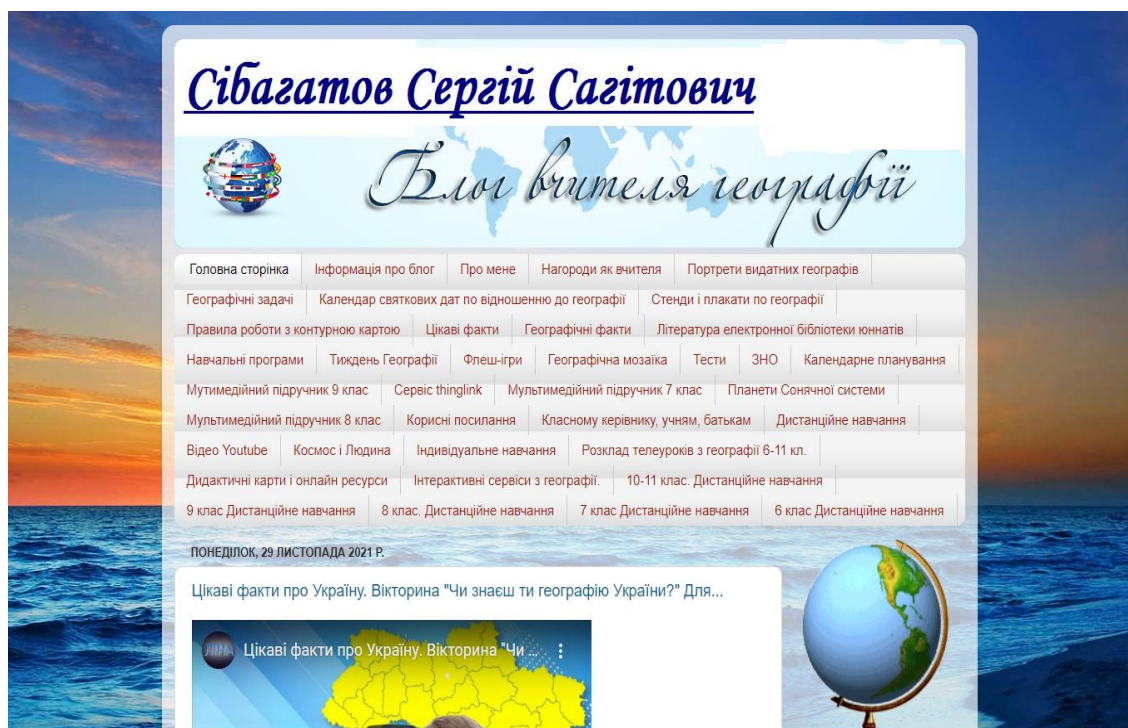
STOROZHINEC.INFO

За підсумковими протоколами **Мотрюк Маріанна** в секції «Географічне краєзнавство» здобула II призове місце, **Унгурян Ольга** в секції «Історичне краєзнавство» – III місце.

Блог Липко Людмили Григорівни

Блог Сібагатова Сергія Сагітовича

Блог Мандрівник

Блог Петрушко Любов Володимирівни

Блог Ротар Тетяни Володимирівни

Сторінки

- Головна сторінка
- Моє портфоліо
- Нормативно - правовий кейс
- Вчитель НУШ
- ЗНО онлайн
- Конкурси, олімпіади
- Підручники он-лайн
- Мої досягнення
- Нагороди моїх вихованців
- Дистанційне навчання

Наша школа

Шановні колеги, учні, батьки!

Вітаю Вас на блозі вчителя географії
Мені дуже приємно, що Ви завітали на мій блог. Буду рада, якщо знайдете для себе корисну інформацію та зможете застосувати її під час підготовки до уроків, у позакласній та методичній роботі.

*Навіщо я йду на урок географії?
Я люблю науку, яку викладаю, люблю природу, свою Батьківщину.*

Я йду на урок географії для того, щоб подарувати учням свою любов до географії, де на кожному уроці можна вирішати у подорож, вирішувати локальні, регіональні та глобальні питання світу, знаходити та радити результатам пошуку. Вивчення предмету "географія" не закінчується ніколи. Воно триває, поки існує цей світ і людина у ньому.

Географія - це моє життя. Життя, яке я безмежно люблю!!

Бажаю Вам творчих успіхів!

четвер, 3 червня 2021 р.

Категорії

- Виховні заходи
- З власного досвіду
- Інтерактивні вправи
- Інтерактивні вправи (6 кл)
- Підготовка до ЗНО
- Фотогалерея

Готуйся серйозно до географії

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
Чернівецької області
"Чернівецький національний університет"

Блог Драганчук Світлани Степанівни

Блог Драганчук Світлани Степанівни
Керівника гуртка "Географічне краєзнавство"

Контакти

Анотація власного досвіду " Модель виховання гармонійної особистості засобами туристсько-краєзнавчої роботи"

Візитівка закладу та туристсько-краєзнавчого напрямку

Портфоліо керівника гуртка

ПОНЕДІЛОК, 27 ВЕРЕСНЯ 2021 Р.

3 днем туризму

Вітаю з Днем туризму,

І бажаю пригод,

Багато подорожей в житті,

Тільки яскравих вражень.

Нехай очі вогнем сяють,

Участь у туристичних змаганнях, краєзнавчих конкурсах.

Участь у семінарах-практикумах і методоб'єднаннях

Досягнення та нагороди

Пошукові та краєзнавчі дослідження

Розробки планів-конспектів занять

Презентації

Відео

**Східноукраїнська організація
«Центр педагогічних досліджень»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
НАУКОВИХ РОБІТ УЧАСНИКІВ**

**МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПРІОРИТЕТНІ НАУКОВІ НАПРЯМКИ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ:
ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ»**

8–9 жовтня 2021 р.

**Харків
2021**

УДК 37.01+159.9(063)
П76

П76 **Пріоритетні наукові напрямки педагогіки і психології: від теорії до практики: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, Україна, 8–9 жовтня 2021 р.). – Харків : Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2021. – 76 с.**

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 37.01+159.9(063)

© Автори статей, 2021

© Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2021

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ	
МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ	
ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ВІЗУАЛЬНОЇ ГРАМОТНОСТІ	
СТУДЕНТІВ ЗВО	
Бешлей О. В., Батричук З. Р.	5
ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У НАВЧАННІ БІОЛОГІЇ	
УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	
Карташова І. І., Подгурський О. І.	9
ПРОФЕСІЙНА ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ	
МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	
ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	
Сеньків О. М., Клим М. І.	13
НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ	
ОБДАРОВАНОСТІ УЧНІВ У ЦЕНТРАХ	
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ	
Топузова А. В.	16
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ	
ІННОВАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	
Ходак Г. М.	22
НАПРЯМ 2. СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ,	
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ	
ЗНАЧЕННЯ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ	
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	
Чубрей О. С., Драганчук С. С.	26
НАПРЯМ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА	
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	
ЗМІСТОВНІ КОМПОНЕНТИ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ПРОФЕСІЙНОЇ	
ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ	
Абільтарова Е. Н.	29
АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ	
МОВИ У 50–80-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ	
Васильчук Н. В.	32
ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРНИХ	
КОМПОНЕНТІВ КОМУНІКАТИВНОГО ІМІДЖУ ЛІКАРІВ	
Орду К. С., Сікорська О. О.	36

ЗНАЧЕННЯ ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Чубрей О.С.

*доктор педагогічних наук,
доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Чернівецька область, Україна*

Драганчук С.С.

*студентка 6-го курсу, 604 групи
спеціальності 014 середня освіта (Географія)
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Чернівецька область, Україна*

Майбутнє кожної держави – це її підростаюче покоління. Тому виникає потреба, яка полягає у сприяттві духовному та фізичному розвитку підростаючого покоління, виховання у нього почуття громадянської свідомості та патріотизму.

Державні програми в Україні, концептуальні засади національного виховання передбачають у діяльності сучасної школи і позашкільних навчальних закладах освіти широке впровадження основ краєзнавства та туризму [2, с. 151].

Завданням для сучасної освіти є створення фундаменту людини-громадянина, водночас потрібно розкрити її творчі можливості і задоволення як особистих так і суспільних інтересів. Та варто зауважити, що не кожній науці під силу поєднувати в собі минуле, сучасне і майбутнє, а краєзнавству та його напрямам найкраще вдається виконувати поставлені завдання. В сучасній освіті краєзнавство включають в навчальні плани більшості предметів, і варто зазначити, що краєзнавство не є тимчасовим компонентом методики навчання, а навпаки це систематична та цілеспрямована діяльність школярів та вчителів мінімум протягом року, за цей час робиться велика робота вчителя та учнів, це наприклад, від виконання окремих завдань до оформлення та написання краєзнавчої чи науково-дослідницької роботи, і її популяризації [4, с. 93].

Туристсько-краєзнавча діяльність поступово стає і частиною науково-освітнього процесу, тому вже у закладах вищої освіти для майбутніх учителів географії використовують методику формування краєзнавчо-туристичних знань,

для того щоб майбутній учитель зміг постійно адаптуватися до умов мінливого освітнього середовища і використовувати набуті свої знання для професійної діяльності, умів бути організатором навчальної, пошукової та дослідницької роботи, наставником та консультантом для своїх учнів [3, с.169].

Краєзнавчу діяльність у закладах освіти досліджували О. Биковська, С. Долецька, Т. Маланюк, Я. Олійник, С. Русова, В. Паламарчук, О. Тимець, Л. Крутлик та багато інших учених, тому туристсько-краєзнавча діяльність характеризується різноманітністю класифікацій. Найпоширенішою формою туристсько-краєзнавчої діяльності у школі є гурток, а найвищою формою організації є клуб. На сучасному етапі розвитку освіти пріоритетна роль серед методів та форм роботи туристсько-краєзнавчого гуртка належить інтерактивним методам, що ґрунтуються на демократичній взаємодії між усіма учасниками. [1, с.10].

В ході дослідження визначено ряд функцій котрі виконує краєзнавча робота: виховна, розвиваюча, освітня, пізнавальна, оздоровча. Всі функції мають велике значення для навчально-виховної роботи в ЗЗСО [5, с. 359].

Визначено такі організаційні форми, які об'єднують у стаціонарні та туристські. Так, до стаціонарних форм належать краєзнавчі олімпіади, робота на географічному майданчику, конференції, краєзнавчі конкурси, естафети, виставки, вікторини, видання шкільних газет, журналів, статей, зустріч з визначними людьми рідного краю, тобто це всі ті заходи які проводяться в умовах школи чи населеного пункту. На відміну від стаціонарних форм існують туристські до яких відносять екскурсії, прогулянки, походи, подорожі, туристичні змагання та зльоти. Крім стаціонарних та туристських форм виділяють ще масові, групові та індивідуальні форми [1, с. 9].

Таким чином, всі форми організації туристсько-краєзнавчої роботи в ЗЗСО мають на меті зібрати краєзнавчі та археологічні матеріали для музею, ознайомитися та вивчити історично-культурну спадщину рідного краю, провести дослідницьку роботу, отримати та удосконалити практичні знання з туристичної підготовки, а також це фізичне загартування молодого покоління, патріотичне, екологічне та естетичне виховання.

Література:

1. Брижак Н.Ю. "Краєзнавча та туристична робота". Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності "Початкова освіта". Мукачево: МДУ, 2012. 120с.
2. Поліщук В. В. Туристсько-краєзнавча діяльність дітей в навчальних закладах освіти. Збірник наукових праць педагогічні науки. 2014 р. Випуск 122. С. 151-156
3. Рожі І.Г. Зміст та структура краєзнавчої компетентності майбутніх учителів географії. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка Педагогічні науки. 2017. Вип. 34. С. 166-174.
4. Соловей Л. С. Туристично-краєзнавча робота в загальноосвітніх і позашкільних навчально-виховних закладах України (60 – 80-і рр. ХХ ст.). Краєзнавство 3'2011. С 87-92
5. Шоробура І.М., Туристсько-краєзнавча робота у сучасній школі: виклики сьогодення. Педагогічний дискурс. 2012. Випуск 11. С. 357-360